

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Roman POTŮČEK

PROGRAMY PODPORY ROZVOJE ÚZEMÍ V PŘESHRANIČNÍCH
REGIONECH ČESKO – POLSKO: EUROREGION PRADĚD

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Zdeněk Szczyrba Ph.D.

Olomouc 2007

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Olomouc 20. 12. 2006

Handwritten signature of Roman Polivka in blue ink, written over a horizontal line.

podpis

Děkuji tímto panu RNDr. Zdeňku Szczyrbovi Ph.D. za jeho ochotu, vstřícnost a pomoc při konzultacích, jež předcházely konečné podobě této práce.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Katedra: Geografie

Fakulta: Přírodovědecká

Školní rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

ROMANA POTŮČKA

obor

1301R005 Geografie

Název bakalářské práce:

**Programy podpory rozvoje území v přeshraničních regionech Česko-Polsko:
euroregion Praděd.**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je představit mechanismy a programy rozvoje území euroregionu Praděd, které vstupem ČR do EU představují nový kvalitativní rozměr a impuls regionálního rozvoje v marginálních územích. Základem bakalářské práce bude v první fázi provedení komplexní geografické analýzy území euroregionu, teprve v druhé fázi bude práce zaměřena na analýzu fungování euroregionálních struktur a vyhodnocení konkrétních dopadů programových dokumentů na rozvoj území.

Navržená struktura práce:

1. Úvod.
2. Cíle práce a použitá metodika.
3. Rešerše základní literatury k problematice regionálního rozvoje a euroregionů.
4. Vymezení a geografická analýza euroregionu Praděd (včetně mapy území).
 - 4.1. Fyzickogeografická analýza území (reliéf, biota, hodnocení přírodního potenciálu).
 - 4.2. Socioekonomická analýza území (sídla, obyvatelstvo, hospodářství, hraniční přechody).
 - 4.3. SWOT analýza.
5. Analýza fungování euroregionálních struktur a mechanismů v euroregionu Praděd (kontextuální rámec).
 - 5.1. Organizační struktura euroregionu – instituce a aktéři euroregionální struktury (časoprostorová analýza).
 - 5.2. Programové dokumenty rozvoje území euroregionu a jejich geografický dopad.
 - 5.3. Komparativní sociogeografický výzkum fungování euroregionální struktury a rozvojových programů v rámci euroregionu Praděd (výzkum mezi aktéry euroregionální spolupráce na jedné straně a mezi bydlicím obyvatelstvem na straně druhé; na základě vlastního dotazníku a interview)
6. Závěr
7. Summary

Bakalářská práce (BP) bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

bod 3 zadání:	červenec-říjen 2005
bod 4 zadání:	do 31. 12. 2005
bod 5 zadání:	do 31. 3. 2006
zpracování textu BP:	leden-duben 2006

Rozsah grafických prací: dle potřeb zadání

Rozšiřující přílohy: fotodokumentace, grafy, tabulky.

Rozsah průvodní zprávy: 30-40 stran vlastního textu + BP v elektronické podobě

Seznam studijní literatury (výběr):

- Blažek, J., Uhlíř, D.: *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Karolinum, Praha, 2002, 211 s.
- Böhm, H.: *Možnosti euroregionů na polsko-české hranici*. In: Śląsk Opolski a Opawski w kierunku standardów europejskich. Wykorzystywanie wspólnych szans. Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Opolski, Opava, 2002, s. 23-29
- Dokoupil, J.: *Teoretické přístupy k problematice pohraničí s aplikací v česko-bavorském prostoru*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 1, 2000, Praha, s. 10-18
- Hámpel, M.: *Pohraniční regiony České republiky: současné tendence rozvojové diferenciaci*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 3, 2000, Praha, s. 241-254
- Havrlant, M.: *Euroregiony v příhraničí Moravskoslezského kraje, problémy a bariéry v regionálním rozvoji*. In: Wahla, A., Lednický, V., Janečková, V. (eds.): Euroregionální přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici. Ostravská univerzita, Ostrava, 2001, s. 21-30
- Heffner, K.: *Kluczowe problemy demograficzno-osadnicze obszarów przygranicznych Polska – Czechy*. PIN – Instytut Śląski, Opole, 1998, 144 s.
- Jarzombek, M.: *Ocena przemian na pograniczu polsko-czeskim w latach 1990-2001*. In: Przystąpienie Polski i Czech do Unii Europejskiej z punktu widzenia euroregionów pogranicza polsko-czeskiego. Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Opolski, Opava, 2002, s. 10-20
- Jeřábek, M.: *Pohraničí v regionálním rozvoji a jeho výzkum*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 1, 2000, Praha, s. 1-9
- Krajčůvek, L.: *Studie rozvoje česko-polského pohraničí*. In: Proměny středoevropského prostoru – příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj, č.1. Ústav územního rozvoje, Brno, 2005, s. 25-30
- Malinovský, J.: *Silné a slabé stránky rozvoje příhraničních regionů*. In: Hlaváček, A., Vystoupil, J. (eds.): III. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, 2000, s. 55-62
- Milerski, O.: *Česko-polská spolupráce příhraničních regionů v integrující se Evropě*. In: Víturka, M., Vystoupil, J. (eds.): VI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, 2003, s. 117-125
- Ort, A.: *Česká zahraniční politika*. Nakladatelství A. Čeněk, Praha, 2005, 399 s.
- Szczyrba, Z.: *Współpraca transgraniczna w układzie euroregionów na czesko-polskim pograniczu – możliwości rozwoju turystyki*. Śląsk Opolski, roč. 15, č. 1-2, Opole, 2005, s. 58-64.

+ další odborné práce věnované problematice euroregionů (sborníky ad.).

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: červen 2005

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2006

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

OBSAH

1. ÚVOD	2
2. CÍLE PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA	3
3. POHRANIČÍ, REGIONÁLNÍ ROZVOJ A EUROREGIONY V LITERATUŘE	4
4. VYMEZENÍ A GEOGRAFICKÁ ANALÝZA EUROREGIONU PRADĚD	7
4. 1. Fyzicko-geografická charakteristika	9
4. 1. 1. Reliéf	9
4. 1. 2. Vodstvo	10
4. 1. 3. Klima	11
4. 2. Socioekonomická charakteristika	12
4. 2. 1. Obyvatelstvo	12
4. 2. 2. Zemědělství	15
4. 2. 3. Průmysl	17
4. 3. SWOT analýza	19
5. ORGANIZAČNÍ A FUNKČNÍ STRUKTURA EUROREGIONU PRADĚD	22
6. PROGRAMY PODPORY ROZVOJE ÚZEMÍ EUROREGIONU PRADĚD	24
6. 1. Phare CBC	24
6. 2. Interreg IIIA	25
6. 3. Operační program přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007 – 2013	28
7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA ÚZEMÍ EUROREGIONU	29
8. ZÁVĚR	39
9. SUMMARY	41
10. POUŽITÁ LITERATURA A ELEKTRONICKÉ ZDROJE	42

1. ÚVOD

Po společenských změnách na počátku 90. let 20. století se problematika přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici dostává do popředí zájmu nejen odborné veřejnosti, ale i různých institucí. Jejich zájmem je využít nabízené příležitosti, získat z evropských struktur peníze, které následně pomáhají s realizací rozličných projektů a aktivit v dané oblasti. K nim patří také euroregiony, jejichž právním základem jsou:

- Evropská rámcová konvence o přeshraniční spolupráci (přijata v Madridu v roce 1980)
- Evropská charta místní samosprávy (1985)
- Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů (1995)

Podle Havrlanta (2001) jde o dobrovolné, demokraticky organizované instituce, zaměřené na přeshraniční spolupráci zájmových sdružení měst a obcí, na řešení úkolů, jež přesahují hranice státu. Mohou a zpracovávají koncepce a strategie, koordinují projekty rozmanitého zaměření a organizují řešení možných aktivit. Jsou také komunikačním centrem, místem, kam se mohou obracet interní nebo externí partneři. Naproti tomu euroregiony nejsou úřady s výsostnými úkoly, pobočky orgánů EU ani instituce, které mohou odstraňovat strukturální nedostatky regionů. Dominantními oblastmi přeshraniční spolupráce jsou především:

- regionální plánování a rozvoj
- životní prostředí a energetika
- zvyšování životní úrovně obyvatel
- zlepšování a rozvoj infrastruktury
- veřejný dopravní pohraniční styk a turistika
- školství, kultura a sport
- spolupráce při likvidaci přírodních katastrof
- spolupráce v oblasti sociální a humanitární
- zlepšování mezilidských vztahů

K tomu, aby ovšem vznikla (Havrlant, 2001) spolupráce na takové úrovni, je potřeba podmínek, které oboustranný zájem podnítl, a obdobných či shodných problémů, které vyžadují (nebo je to efektivnější) společný postup. Mezi předpoklady spolupráce zahrňme zejména podmínky přírodní, ekonomické, strukturální, demografické, sociologické a historické aj. Příkladem může být průmysl, zemědělství, hory, vzdělanost, obchodní vztahy apod.

Sledujeme-li vývoj přeshraniční spolupráce (Kadeřábková, 2005) v Evropě a zejména v českých pohraničních regionech, můžeme postihnout, že jednotlivé regiony si zachovávají určitá specifika, která mají hlubší historické kořeny. Euroregiony vznikají na územích, která vykazují určité hospodářské, sociální a kulturní zvláštnosti. Do značné míry jsou poznamenány historickými souvislostmi, které vymezují jejich charakter do současné doby.

Významným historickým mezníkem je období po pádu „železné opony“. Státní hranice se stávají místem setkávání, spolupráce a místem integrační komunikace. Přestávají být dělicím prostorem, ale jsou místem, kde se navazují nové vazby a realizují společné zájmy. Současná přeshraniční spolupráce a zpracovávané i realizované projekty v rámci fungujících euroregionů mají především napomoci překonávat nevýhody jejich periferního postavení se všemi negativními dopady na životní podmínky jejich obyvatel. Přeshraniční spolupráce i s přispěním euroregionů přispívá k poznávání lidí na různých stranách hranice, nicméně zejména v rámci Evropské unie přispívá k vytvoření Evropy bez hranic.

2. CÍLE PRÁCE A POUŽITÁ METODIKA

Cílem předkládané bakalářské práce je postihnout podmínky, které dominují území euroregionu Praděd a to jak přírodních, tak socioekonomických. Práce se také věnuje představením mechanismů fungování a programům rozvoje území euroregionu Praděd. Nejprve byla provedena komplexní geografická charakteristika zaměřená na fyzicko-geografické a socioekonomické podmínky. Součástí je také SWOT analýza, která postihuje důležité podmínky a jevy, mající následný vliv na rozvoj území. Další část je zaměřena na organizační strukturu a mechanismy fungování euroregionu. Nechybí ani orientace na programy rozvoje přeshraniční spolupráce pomáhající odstraňovat různé handicapry plynoucí z různých faktorů, především však z okrajové polohy v rámci území státu. Empirický dotazník, jenž je také součástí práce, byl zaměřen na vnímání euroregionální reality mezi občany. Především šlo o zjištění úrovně česko-polských občanských vztahů, o vnímání přeshraniční spolupráce občany, případně přínosu plynoucího ze vzájemné spolupráce.

Pro zpracování fyzicko-geografické části byly použity především zeměpisné lexikony (česká část) a mapy. Hlavním zdrojem pro socioekonomickou část byla publikace „Euroregion Praděd“, což je společné dílo, které vydal Urząd Statystyczny v Opole a Český statistický úřad, krajské reprezentace v Olomouci a v Ostravě. Vychází v tištěné a současně v rozšířené elektronické verzi a je zpracována trojjazyčně s česko-polsko-anglickým textem. Informace týkající se přeshraniční spolupráce a programů euroregionu byly laskavě poskytnuty paní Alenou Kopřivovou přímo na sekretariátu české části euroregionu ve Vrbně pod Pradědem. Dotazníkové šetření pak proběhlo v obcích euroregionu české i polské části za účasti studentů geografie Univerzity Palackého v Olomouci v květnu 2006. Získané informace ze 148 dotazníků na české a 148 dotazníků na polské straně byly zpracovány pomocí programu Microsoft Excel®.

3. POHRANIČÍ, REGIONÁLNÍ ROZVOJ A EUROREGIONY V LITERATUŘE

Regionální rozvoj dnes chápeme jako zavedení určitých mechanismů, které mají pomoci k překonávání překážek bránící aktivitám, které by měly vést ke zlepšení kvality života a vzniku příležitostí tak, aby byly na daném území co nejvíce eliminovány faktory plynoucí z nevýhodné pozice těchto regionů při hranici státu. Přesně tyto možnosti mají právě regiony, které svým územím zasahují jak do České republiky, tak do sousedícího státu – euroregiony.

Problematika pohraničních oblastí není u nás nová a současné problémy mají kořeny v době skončení II. světové války a následného období komunismu. V minulosti bylo pohraničí vymezováno pro potřeby „osídlovací politiky“ a jen s nepatrnými úpravami ve shodném vymezení bylo postupováno při „obnově a rozvoji pohraničních oblastí“ na základě usnesení vlády ČR z roku 1991. Rozumí se jím *„periferní území s nižší frekvencí kontaktů s centrem země, státu. Ve vztahu k sousednímu zahraničí závisí frekvence kontaktů na utváření vzájemného mezistátního poměru. Pohraniční oblasti jsou místy stýkání různých etnik, jazyků a kultur. Jsou prostorem, kde končí platnost jednoho právního řádu a jednoho správního systému.“* (Kastner, 1996). Pro české pohraničí jsou navíc, kromě periferní polohy ve vztahu k centru, typické *„specifické, přírodní (vyšší nadmořské výšky) a klimatické podmínky, ale také sociokulturní diskontinuita způsobená směnou obyvatelstva, jež byla důsledkem odsunu německy mluvícího obyvatelstva pohraničí po II. světové válce. Rozsáhlé přesuny obyvatelstva spojené se znovuosídlením pohraničních oblastí vedly ke značné deformaci migračních procesů, což mělo nepříznivý dopad jednak do struktury a hustoty osídlení pohraničních oblastí, jednak vytvořilo méně příznivou sociální a vzdělanostní strukturu.“* (Houžvička, 1996). Tito lidé pocházeli z různých sociálních i geografických prostředí. Většina byla z míst nepříliš vzdálených jejich novému bydlišti v pohraničí, přesto šlo téměř vždy o krok do neznáma. Lidé, kteří se rozhodli přímo se zúčastnit dosídlovacího projektu, nepředstavovali sociologicky a demograficky zcela reprezentativní vzorek obyvatel českých zemí. Byl mezi nimi vysoký podíl mladých lidí, kteří jsou zpravidla mobilnější v geografickém i sociologickém smyslu. Často to byli lidé se slabší vazbou k místu svého dosavadního bydliště, ať už z důvodů více emocionálních (převaha touhy „využít šanci“, „zkusit štěstí“ nad pozitivní vazbou k místu, ochota experimentovat silnější než strach z nejistoty v „neznámu“), sociálních (snaha vymanit se ze sevření vazeb uvnitř širší rodiny nebo lokálního společenství) či materiálních (nabídka nemovitostí, půdy a pracovních příležitostí v pohraničí byla jistě atraktivnější pro dělníky a bezzemky než pro statkáře a majitele zavedených živností). Dosídlování nebylo pochopitelně jen spontánním procesem, ale s výjimkou „zlatokopecké“ vlny bylo od počátku organizováno a později podporováno náborovými akcemi. Organizace dosídlování dala vzniknout významným migračním vztahům mezi zdrojovými místy ve vnitrozemí a cílovými v pohraničí, které byly v mnoha případech reprodukovány v pozdějších generacích (Kühnl, Pavlík 1981, Sikorová 1999). Výsledkem migrací do pohraničí byl vznik pestré struktury obyvatelstva – sociální, etnické, kulturní aj.

Větší variabilita struktury obyvatelstva je jedním ze znaků odlišujících i dnes pohraničí od vnitrozemí. Jiným společným rysem pohraničí je absence starší tradice. Tradice – jsou-li jejími nositeli lidé a jejich sociální vztahy – zde byla s výměnou obyvatel téměř či zcela přerušena. Lidé, kteří přicházeli dosídlivat pohraničí, s sebou přinášeli vzorce chování a hodnotový systém ze svých předchozích bydlišť a začali vstupovat do nových sociálních vztahů se sousedy pocházejícími často z odlišných geografických kontextů. Tak se začala vytvářet nová tradice místa. Tam, kde došlo k výměně obyvatelstva, zůstala potenciálním nositelem staré tradice jen krajina (venkovská i městská), avšak v prostředí etnického antagonismu, přetrvávajícího v poválečném období, byla její symbolika – pokud nebyla národnostně neutrální – interpretována negativně a dochované symboly byly nahrazovány novými, popřípadě jim byly dávány nové významy, které se staly aktivní součástí vytváření tradice nové. Historicko-geografickými aspekty se zabývá také Chromý (2004) a upozorňuje, že hranice by měla být vnímána ve vztahu ke změnám a pohledu vývoje v čase. Tyto skutečnosti měly v minulých desetiletích značný vliv na obyvatele tohoto pohraničí. Dnes, kdy se situace zcela obrátila, jsou lidé, kteří euroregionální rozvoj organizují, každodenně konfrontováni s pozůstatky minulých dob. Navíc jsou většinou příslušníky první nebo druhé generace, která zde žije a svůj vztah k tomuto regionu si taktéž teprve tvoří.

Hranice je dnes chápána jako právní pojem, linie styku dvou sousedních států, která vymezuje územní svrchovanost. Pohraniční region je pak z funkčního hlediska definován jako zóna, ve které je pozorovatelný vliv hranice a tím i sousední země (Arnold – Palussiére, 1983). Dopad a vliv hranic na pohraniční regiony má mnoho efektů (Seger a Beluszky, 1993). Model areálového efektu znázorňuje hranici jako linii oddělující různé funkční prostory, na druhé straně především pro objekty fyzicko-geografického charakteru nepůsobí jako dělící linie – model kontinuální. V důsledku rozdílné činnosti člověka však může dojít k narušení této kontinuity. Efekt periferie se projevuje díky jednostranné uzavřenosti, vzdálenosti od centrálních míst a obtížné dosažitelnosti. Dalším problémem je, že hranice překračují toky osob a zboží mající svůj vznik a cíl v metropolitních oblastech. Pohraniční regiony jsou tak jakoby přeskočeny a nemají z těchto hospodářských aktivit odpovídající účinek, respektive mohou a také jsou poškozovány enormní dopravní zátěží. Potenciální difference, tedy rozdílnosti sousedních regionů, podněcují hranice překračující interakce, jako například kontakty, dopravu osob a zboží a stávají se příležitostí po obou stranách hranice. Je také zřejmé, že dnes již dochází k difúznímu efektu, tedy k procesům vedoucím k prolínání sousedských kultur – k rozvoji ovlivňovanému sousedním regionem. Tento důležitý efekt společně s koordinovanou spoluprací a cíleným řešením určitých problémů je jedním ze základů dnešní euroregionální spolupráce.

Pojem hranice, příhraniční region, přeshraniční spolupráce a integrační procesy mezi těmito regiony objasňuje také Halás (2005) a to na příkladu česko-slovenského pohraničí. Tato problematika je shrnuta a vytváří se zde ucelený názorový přehled, neboť zde autor spojuje i výzkumy jiných autorů.

Regionální rozvoj v oblasti českého pohraničí z národního hlediska a evropské integrace je zmiňován v díle České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování (Jeřábek a kol., 2004). Analýza situace je prezentována pomocí poměrně rozsáhlého tabulkového materiálu a dotazníkových šetření, které byly provedeny s obyvateli přímo v příhraničních oblastech. Další autoři (Blecha-Bensch 2002, Hampl 2000, Krajíček 2005, Maier 2000, Milerski 2003) se v mnoha souvislostech věnují otázkám regionálního rozvoje, především pak analyzují změny, které nastaly v česko-polském pohraničí po roce 1989. Jde spíše o články s ekonomickými tématy, které se zabývají ekonomickými problémy, efektivností ekonomiky, privatizací a rozvojem drobného podnikání.

Zdroje týkající se samotných euroregionů, potažmo konkrétně euroregionu Praděd, které by umožňovaly rychlou orientaci a srovnání z různých geografických hledisek, směřování financí do určitých oblastí nebo úspěšnosti v získávání finančních prostředků, také existují. Základním materiálem v tomto směru je publikace ČSÚ Euroregiony na česko-polské hranici (2003), která srovnává tyto euroregiony ze socioekonomických hledisek. Hlavním přínosem publikace zpracovávající statistická data je fakt, že vůbec poprvé bere v úvahu euroregion jako územní celek. Údaje není potřeba složitě vyhledávat či přepočítávat, jsou zobrazeny hlavně pomocí tabulek a přehledných kartogramů. Podobně je na tom publikace Euroregion Praděd (2005), kterou taktéž vydal ČSÚ. Kromě základních informací o jednotlivých obcích euroregionu zde najdeme tabulkovou část, která zobrazuje socioekonomické ukazatele za jednotlivé obce.

Další možností, kde hledat informace o regionálním rozvoji a euroregionech jsou elektronické zdroje, tedy internet. Jedná se především o stránky samotných euroregionů, a to jak na polské, tak na české straně. Jejich struktura a úplnost jsou však značně rozdílné. Výhodou je rychlá aktualizace a aktuálnost. Kromě základních informací zde najdeme především projekty, které úspěšně prošly schvalovacím procesem, a schéma, jak euroregion funguje. Důležité jsou také stránky Centra pro regionální rozvoj, které tvoří určitý rozcestník, kde na jednom místě získáme právě informace o projektech regionální spolupráce. Jednotlivé programy představují také stránky fondů Evropské unie¹. Své stránky má také program INTERREG IIIA² týkající se přeshraniční spolupráce.

V souvislosti s novým programovacím obdobím na léta 2007 – 2013 je zajímavá publikace Potenciální zaměření přeshraniční spolupráce s polskými a slovenskými regiony s důrazem na nové plánovací období EU 2007 – 2013 (Toušek a kol., 2007). Ta shrnuje dosavadní výsledky spolupráce nejen z hlediska získaných financí, ale také z pohledu lidí (starostů, expertů), kteří se regionálním rozvojem zabývají. Text také naznačuje, jakým směrem by se měla spolupráce ubírat do budoucna, jaký význam má pro jednotlivé obce a jaké oblasti spolupráce jsou společně pro další zainteresované subjekty (obec, euroregion, kraj)

¹ <http://www.strukturalni-fondy.cz>

² <http://www.interreg3a.cz>

4. VYMEZENÍ A GEOGRAFICKÁ ANALÝZA EUROREGIONU PRADĚD

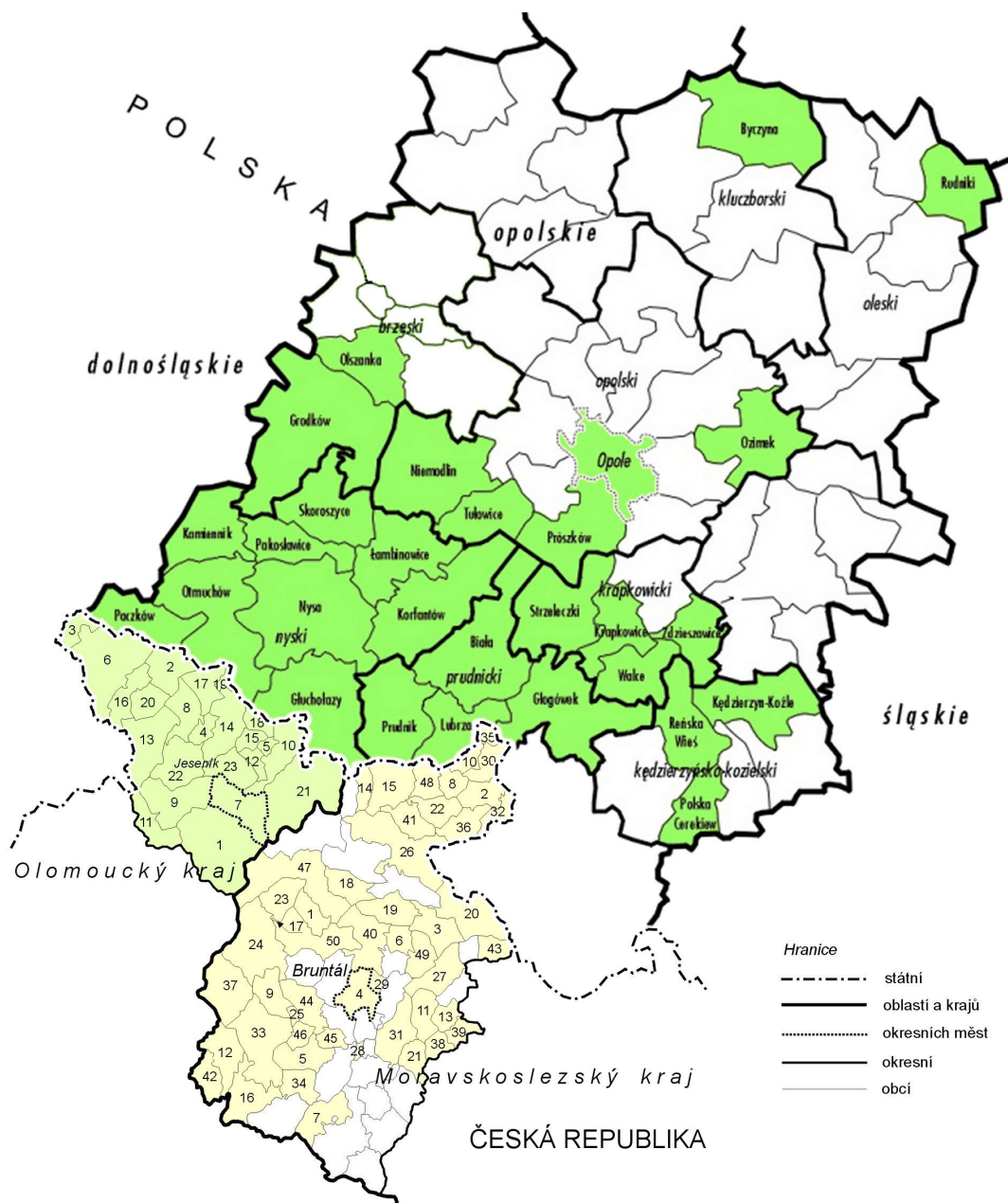
Euroregion Praděd je dobrovolným sdružením českých a polských měst a obcí, které se nacházejí na území bývalých okresů Bruntál a Jeseník na české straně a jižní části opolského Slezska na polské straně hranice. Ideu vzájemného přiblížování a spolupráce mezi Polskem a Českou republikou v jesenícké oblasti přijaly a první kontakty uskutečnily orgány místních samospráv již v roce 1990. S první iniciativou v tomto směru přišlo vedení města Jeseník, které uspořádalo dne 21. června 1991 konferenci za účasti představitelů měst a obcí jeseníckého regionu a sousedících měst opolského vojvodství. Završením několikaletých snah orgánů samosprávy a vojvodství a upevněním již formálně několik let trvající vzájemné spolupráce samospráv, škol, kulturních středisek, sportovních klubů a jiných společenských organizací bylo podepsání Rámcové dohody o vzniku česko-polského euroregionu Praděd dne 2. července 1997 v Jeseníku. Smlouvu o spolupráci podepsali na polské straně zástupci Sdružení pro rozvoj obcí povodí Osoblahy a Turistického svazu země nyské a na české straně Sdružení měst a obcí okresů Bruntál, Jeseník a Šumperk.³

V současné době, podle údajů z poslední Valné hromady konané dne 16. 6. 2006 v Mikulovicích, je členy euroregionu 73 obcí na české straně. Na polské straně to je 29 gmin.⁴ Počet obcí od založení euroregionu nijak dramaticky nekolísá, ale v podstatě mírně a plynule vzrůstal z původních 60 na české straně k dnešnímu stavu. Na polské straně byl vývoj podobný. Současný stav zobrazuje obrázek 1.

Fyzicko-geografická charakteristika území má spíše popisný charakter. Dostupnost použitých materiálů k sestavení této části je také důvodem, proč je při ní kladen důraz především na českou stranu euroregionu. Socioekonomická charakteristika je naproti tomu koncipována jako srovnávací. SWOT analýza, pak taktéž zohledňuje celé území euroregionu, ale některé charakteristiky jsou bližší české straně a to z objektivních důvodů.

³ *Euroregiony na česko-polské hranici*, Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, 2003

⁴ Název „gmina“ je používán v původním znění v polštině, nejedná se o ekvivalent českého názvu „obec“

Olomoucký kraj	Moravskoslezský kraj	Oblast opolská
1 – Bělá pod Pradědem	1 – Andělská Hora	26 – Město Albrechtice
2 – Bernartice	2 – Bohušov	27 – Lichnov
3 – Bílá Voda	3 – Brantice	28 – Nová Pláň
4 – Černá Voda	4 – Bruntál	29 – Oborná
5 – Hradec-Nová Ves	5 – Břidličná	30 – Osoblaha
6 – Javorník	6 – Čaková	31 – Razová
7 – Jeseník	7 – Dětřichov nad Bystřicí	32 – Rusín
8 – Kobylá nad Vidnavkou	8 – Dívčí Hrad	33 – Rýmařov
9 – Lipová-Lázně	9 – Dolní Moravice	34 – Ryžoviště
10 – Mikulovice	10 – Hlinka	35 – Slezské Pavlovice
11 – Ostružná	11 – Horní Benešov	36 – Slezské Rudoltice
12 – Písečná	12 – Horní Město	37 – Stará Ves
13 – Skorošice	13 – Horní Životice	38 – Staré Heřminovy
14 – Stará Červená Voda	14 – Janov	39 – Svobodné Heřmanice
15 – Supíkovice	15 – Jindřichov	40 – Široká Niva
16 – Uhelná	16 – Jiřikov	41 – Třemešná
17 – Velká Kraš	17 – Karlova Studánka	42 – Tvrdkov
18 – Velké Kunčice	18 – Karlovice	43 – Úvalno
19 – Vidnava	19 – Krasov	44 – Václavov u Bruntálu
20 – Vlčice	20 – Krnov	45 – Valšov
21 – Zlaté Hory	21 – Leskovec nad Moravicí	46 – Velká Štáhle
22 – Žulová	22 – Liptaň	47 – Vrbno pod Pradědem
23 – Česká Ves	23 – Ludvíkov	48 – Vysoká
	24 – Malá Morávka	49 – Zátor
	25 – Malá Štáhle	50 – Světlá Hora

Obrázek 1: členské obce euroregionu Praděd k 30. 4. 2007

4. 1. Fyzicko-geografická charakteristika

4. 1. 1. Reliéf

Převážná část geomorfologických celků (Kozáková, 2003) v české části euroregionu patří do Krkonoško-jesenické soustavy (subprovincie) a Jesenické podsoustavy (oblasti). Výjimku tvoří Opavská pahorkatina, která náleží do oblasti Slezská nížina a subprovincie Středopolské nížiny.

Celek Opavská pahorkatina je na území ČR plošně totožná se Slezskou nížinou a rozkládá se ve východní části euroregionu. Jde o plochou pahorkatinu o rozloze 394 km². Převládají zde pole a louky. Její součástí je také podcelek Osoblažská nížina. Ta se rozprostírá v severozápadní části Opavské pahorkatiny. Její rozloha je 20 km². Jde převážně o kvartérní sedimenty, uloženy kontinentálního zalednění překryté sprašovými hlínami. Reliéf je převážně rovinný, periglaciální, s širokou nivou Osoblahy a Prudniku. Nejvyšším bodem je Švédský sloup. Oblast je nepatrně zalesněná převážně smrkovými porosty.

Rychlebské hory jsou celkem náležejícím již do Jesenické podsoustavy a ležícím v severozápadní části euroregionu na hranici s Polskem. Tato plochá pahorkatina navazuje na hornatinu v Polsku, zvanou Góry Złote. Je složená z krystalických hornin a hlubinných vyvřelin; nejvyšších výšek dosahuje v hlavním hřbetu protaženém ve směru SZ-JV podél hranice ČR-Polsko. Zbytky zarovnaného povrchu na hlavním hřbetu byly přemodelovány pleistocenními kryogenními pochody, zejména v době, kdy pleistocenní pevninský ledovec dosáhl okrajových částí hornatiny. Nachází se zde četné izolované skály, kryoplanační terasy a kamenná moře. Setkáme se i s krasovými tvary v krystalických vápencích. Nejvyšším bodem je Smrk 1125 m n. m. Jde o převážně zalesněnou oblast hlavně smrkovými porosty. Antropogenní tvary vzniklé těžbou hornin a rud (lomy, haldy apod.) se zde taktéž vyskytují.

Celek Zlatohorská vrchovina se nachází při severovýchodním a východním úpatí Hrubého Jeseníku při hranici s Polskem. Vrchovina je složená z krystalických hornin, zvrásněných a zčásti přeměněných karbonskými horninami, křídovými, třetihorními a čtvrtohorními usazeninami. V pleistocénu byly okraje vrchoviny pokryty pevninským ledovcem, vrcholy a hřbety byly přemodelovány kryogenními pochody a okraje rozřezány hlubokými údolími. Významné jsou krasové jevy. Krasová ostrovní hora Velký Špičák (516 m n. m.) je s jeskyněmi Na Špičáku pozůstatek tropického krasovění v mramorech. Vyšší části jsou zalesněné převážně druhotnými smrkovými porosty, v nižších polohách jsou potom pole a louky.

Vidnavská nížina je plochá pahorkatina v severovýchodní části českého Slezska rozkládající se na ploše 47 km². Je složena z třetihorních a čtvrtohorních usazenin, v pleistocénu byla zaledněna pevninským ledovcem (patrné jsou zbytky ledovcových usazenin). Typické jsou náplavové kužely vodních toků stékající z Rychlebských hor. Největší část pokrývají pole na sprašových hlínách, u obce Uhelná probíhala dříve těžba lignitu.

Hrubý Jeseník je členitá hornatina v severní části Moravy s rozlohou 530 km² a střední výškou 887,6 m n. m. Jádro tvoří ruly, obal je složen převážně z metamorfovaných devonských hornin, v západní části se vyskytují též amfibolity. Jde o kernou hornatinu ze stupňovitě uspořádaných ker, v jejichž vrcholových částech jsou zbytky zarovnaného povrchu přemodelovaného kryogenními pochody. Patrné jsou četné kryogenní tvary – izolované skály, kryoplanační terasy, mrazové sruby a srázy, balvanová moře a balvanové proudy. Okraje jsou rozřezány hlubokými údolními, ve Velké kotlině byl v pleistocénu ledoec. Na alpských loukách je uměle vysazena kleč, svahy jsou hustě zalesněny smrkovými lesy. Nejvyšším bodem je Praděd dosahující 1491 m n. m. Jde o významnou turistickou oblast, jež je součástí CHKO Jeseníky,

Jižní část území euroregionu je formována plochou vrchovinou – Nízkým Jeseníkem. Tvoří jej převážně spodnokarbonské droby a břidlice, méně se pak vyskytují devonské horniny. Přítomny jsou však také vulkanity a ostrůvky neogenních usazenin, místy spraše a sprašové hlíny. Omezení tvoří vesměs příkré zlomové svahy, okraje jsou rozřezány hlubokými údolními a příznačné jsou pravoúhlé ohyby řek Moravice, Opavy a Hvězdnice. Jedná se o mozaiku polí, luk a převážně smrkových lesů. V minulosti se získávaly hlavně pokrývačské břidlice, železné a barevné rudy, nyní se těží zejména stavební kámen v lomech.

Na polské straně dosahuje povrch nejvyšších nadmořských výšek u hranic s Českou republikou. Částečně do Polska zasahuje masiv Rychlebských hor a Jeseníků. Směrem na sever nadmořská výška klesá.

4. 1. 2. Vodstvo

Říční síť (Vlček, 1984) je tvořena řekami nižšího řádu a obvykle jde o horní části vodních toků, protože významnou část euroregionu na české straně zauímají horské systémy a tedy pramenné oblasti řek. Řeka Osoblaha pramení na svazích Kutného vrchu ve výšce 715 m n. m. Protéká státní hranicí u Studnice ve 205 m n. m., plocha povodí je 433,3 km², délka řeky je 34,7 km na české straně. Řeka Opava vzniká soutokem Střední a Černé Opavy ve Vrbně pod Pradědem v 540 m n. m. Plocha povodí je 2088,8 km², délka toku je 118,6 km. Je o vodácky využívaný vodní tok. Bílá Opava pramení na jihozápadních svazích Pradědu ve výšce 1260 m n. m. Ústí zprava do Střední Opavy u Vrbna pod Pradědem v 544 m n. m. Pstruhová voda je po celé délce toku, protéká CHKO Jeseníky. Nad Karlovou Studánkou vodní tok tvoří vodopády, peřeje a kaskády. Plocha povodí je 27,5 km², délka toku je 13,2 km. Opavice pramení na jihozápadních svazích Příčného vrchu ve výšce 850 m n. m. Délka toku je 35,7 km, po celé délce se vyskytuje pstruhová voda, jde o vodohospodářsky významný tok. Ústí zleva do řeky Opavy v Krnově v 311 m n. m., plocha povodí je 195,4 km². Bělá pramení ve Videlském sedle ve výšce 880 m n. m. Přetíná státní hranici u Mikulovic v 307 m n. m. a ústí v Polsku do Kladské Nisy, což je levý přítok Odry. Na území ČR je pstruhová voda, jde o vodohospodářsky významný tok, vodácky využívaný.

Vidnávka pramení na jižních svazích vrcholu Na radosti ve výšce 870 m n. m., státní hranice přetíná u Vidnavy v 221 m n. m., délka toku je 25,3 km. Pstruhová voda je po celé délce toku, jde o vodohospodářsky významný tok. Řeka Moravice pramení ve Velkém Kotli na jihovýchodním svahu Vysoké hole ve výšce 1170 m n. m. Plocha povodí je 901 km², jde o vodácky využívaný tok, který se vlévá zprava do Opavy v nadmořské výšce 240 m n. m.

Na toku je na území euroregionu významná vodní nádrž Slezská Harta⁵. Je to údolní nádrž a hlavním motivem stavby bylo posílení níže ležícího vodárenského zdroje Kružberk. Nádrž také příznivě ovlivňuje průtoky na Moravici, Odře a Opavě, podílí se na jakosti surové vody pro vodárenské účely. Funguje jako zásobárna vody, doplňkový zdroj energie, protipovodňová ochrana a je čím dál tím více využívána pro rekreační účely. Délka záplavy je v případě Černého potoka 13,0 km v údolí Moravice 13,5 km. Celkový objem nádrže je 218,7 mil. m³, zatopená plocha má výměru 870 ha.

Další nádrže (Vlček, 1984) jsou především rybníky lokálního významu a rašeliništní jezírka na Revízu jako přírodní zajímavost. Velké mechové jezírko se nachází na rašeliništi 1,5 km jihozápadně od Revízu v severozápadní části Hrubého Jeseníku ve výšce 769 m n. m. na nejhornějším toku Černé Opavy. Vodní plocha má výměru 0,17 ha, největší hloubka 2,95 m. Oblast byla roku 1955 vyhlášena rezervací o ploše 259,88 ha. Cílem je uchování rašeliništních biocenóz, včetně jezírka. Malé mechové jezírko leží v rašeliništi 0,8 km jihozápadně od Revízu v severozápadní části Hrubého Jeseníku ve výšce 745 m n. m. v povodí nejhořejšího toku Černé Opavy. Vodní plocha je menší, pouze 0,09 ha, největší hloubka 5 m.

Petrův rybník se nachází asi 3 km jihovýchodně od Krnova, jeho výměra je 37 ha, je průtočný, na pravém přítoku Opavy. Pavlovický rybník se nachází 1 km od Slezských Pavlovic, výměra 8 ha, průtočný na levém břehu Osoblahy.

Největšími nádržemi na polské straně, které však celé nezasahují do území euroregionu je Nyské a Otmuchovské jezero. Obě jsou protékána Klodzkou Nisou. Do Nyského jezera ústí řeky Swidna, Widna, Mora a Biala Glucholaska. Dalšími řekami, jež protékají územím polské části euroregionu jsou Kamienica, Scinawa Niemodlinska a Prudnik.

4. 1. 3. Klima

V charakteru klimatu (Quitt, 1971) se odráží poloha euroregionu na rozhraní oceánského a pevninského vlivu, ale podstatně větší význam má značná členitost georeliéfu. Plošně rozsáhlejší západní část euroregionu náleží do chladné oblasti. Hranice oddělující chladnou oblast od mírně teplé oblasti prochází od severu sníženinou ve Zlatohorské vrchovině směrem na Město Albrechtice, dále směřuje k Bruntálu a na jihu se dotýká Moravice. Západní část albrechtického regionu, rozsáhlá část Vrbenska, Bruntálska, Jesenicka a severní část Rýmařovska náleží ke klimatické oblasti CH 7 (s velmi krátkým až krátkým létem, s dlouhým přechodným obdobím, s dlouhou, mírnou a mírně vlhkou zimou s dlouhou sněhovou pokrývkou).

⁵ Dostupné z: < http://www.povodiodry.cz/fr_prehrady.html>, stránky Povodí Odry, 22. listopadu 2006

Sever Rýmařovska a horské západní části Vrbenska se nachází v klimatické oblasti CH 6 a vrcholové partie Hrubého Jeseníku v CH 4. Východní část české části euroregionu, s mírně teplým podnebím, náleží k oblasti MT 2 (východní část Bruntálska, okolí Horního Benešova), MT 7 a MT 9 (Třemešná, Město Albrechtice, Krnovsko) a MT 10 (Osoblažsko).

Velmi podobná je charakteristika (Moravec, Votýpka, 1998), která je založená na novějším datovém souboru ČHMÚ z let 1961 – 1990, kde je ČR rozdělena do 10 klimatických oblastí. Vzhledem k tomu, že popisované území není svou rozlohou velké, klimatické charakteristiky na polské straně jsou velmi podobné. Již na první pohled je však zřejmé, že ubude chladnějších oblastí, protože je patrná absence horského systému, takového, jakým jsou na české straně Jeseníky. Menší roli hrají výškové rozdíly, protože ty jsou na polské straně mnohem menší.

4. 2. Socioekonomická charakteristika

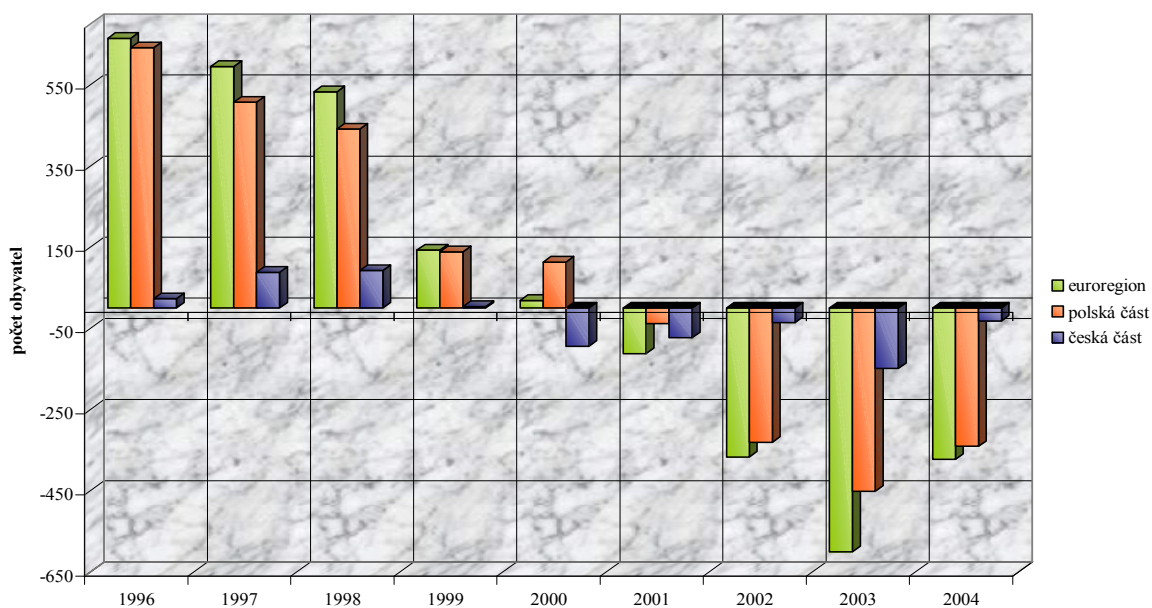
4. 2. 1. Obyvatelstvo

Počet obyvatel euroregionu Praděd k 31. 12. 2004 byl 661 295. Pohyby počtu obyvatel od roku 1996 ukazuje tabulka 1. Jak je z ní patrné, vývoj počtu obyvatel není příznivý a neustále dochází k mírnému poklesu. Za sledované období došlo v polské části euroregionu k úbytku obyvatelstva o 3,52 %, v české části to bylo méně, o 2,14 %. Pokles obyvatel v celém euroregionu dosáhl 3,26 %. S tím souvisí také další charakteristika – přirozený přírůstek, který je, jak ukazuje graf 1, v posledních letech záporný.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v euroregionu v letech 1996 – 2004

	euroregion	česká část	polská část
1996	683564	130076	553488
1998	680813	129839	550974
2000	673078	129415	543663
2002	666764	128046	538718
2004	661295	127287	534008

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 1: Přírozený přírůstek obyvatel v letech 1996 – 2004

Do záporných hodnot se postupně dostává nejprve v české části, kdy v roce 1999 tvoří pouze +4 obyvatel a v roce 2000 už -94. Největší úbytek pozorujeme v roce 2003 -454, ale v roce 2004 se opět snižuje na -32 obyvatel. Na polské straně je vývoj trochu jiný. K záporným hodnotám se charakteristika dostává až v roce 2001. Společné je to, že i zde je největší úbytek v roce 2003 a také se v roce 2004 snižuje na -341 obyvatel. Zajímavá je také charakteristika migrace obyvatel, kdy dochází k tomu, že více lidí se z oblasti vystěhuje než se přistěhuje. Údaje ukazuje tabulka 2. Vystěhovaní tvoří zřejmě spíše mladší lidi, kteří hledají práci jinde. Lidé starší, kteří zde mají rodinu a zázemí, zde většinou zůstávají, neboť to je pro ně důležitější než fakt, že zde nemají práci

Tabulka 2: Přírůstek stěhováním v euroregionu v letech 1996 – 2004

	česká část	polská část
1996	-125	-1 450
1997	-103	-1 528
1998	-264	-1 214
1999	-250	-1 486
2000	-84	-1 955
2001	-306	-2 051
2002	-382	-2 396
2003	-201	-2 382
2004	-377	-1 922

Zdroj dat: ČSÚ

Věková struktura je další charakteristika, kterou nám ukazuje tabulka 3. Údaje jsou uvedeny v procentech a zaokrouhleny na dvě desetinná místa, aby byly alespoň v malé míře postihnuty rozdíly, neboť jde o poměrně stabilní charakteristiku. Z obecného vývoje, který se dotýká jak Polska tak České republiky, je zřejmé, že přibývá obyvatel v postproduktivním věku.

Tabulka 3: Věková struktura v euroregionu v roce 2004 (v %)

	euroregion	polská část	česká část
do 14 let	15,46	15,32	16,03
15-64 let	71,75	71,69	72,02
65 a více let	12,79	12,99	11,95

Zdroj dat: ČSÚ

Nezaměstnanost je další charakteristikou, která také souvisí se vzděláním. V tomto regionu, podobně jako v jiných příhraničních oblastech je nezaměstnanost velkým problémem. Zde se ještě přidávají některá specifika. Především hornatý terén na české straně a zemědělské Osoblažsko, kde je nezaměstnanost po restrukturalizaci zemědělství nejvyšší, jak ukazuje tabulka 4. Také vzdělanostní struktura je zde horší. Na polské straně je situace o poznání lepší – graf 2. Z výzkumu provedeného na území euroregionu také vyplývá, že lidé nejsou ochotni se za prací přestěhovat, jak už bylo uvedeno dříve.

Tabulka 4: Míra nezaměstnanosti (v %) ve vybraných obcích euroregionu⁶

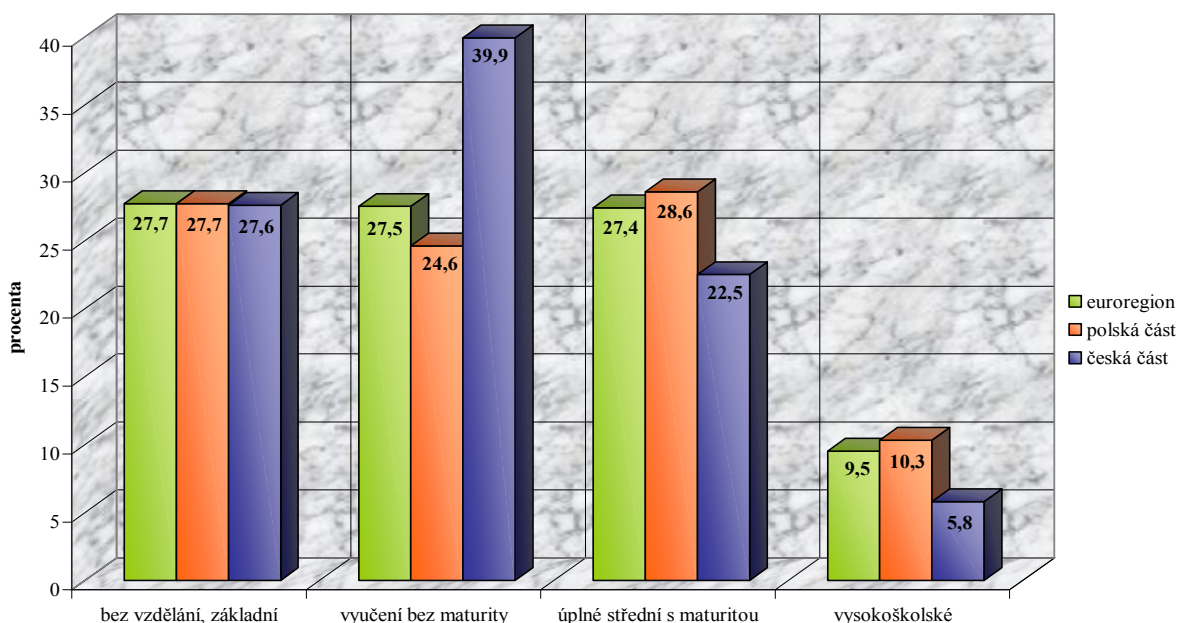
Ozimek	3,7	Ostružná	8,3	Vlčice	22,0
Walce	4,4	Kędzierzyn-Koźle	8,4	Tvrdkov	22,3
Prószków	5,0	Jeseník	9,4	Jiříkov	22,6
Zdzieszowice	5,2	Sv. Heřmanice	9,6	Bernartice	22,8
Strzeleczki	5,8	Hradec-Nová Ves	9,9	Bílá Voda	23,2
Biała	6,7	Lipová-Lázně	9,9	Vysoká	23,7
Velká Štáhle	6,8	Stará Ves	9,9	Bohušov	24,7
Čaková	6,9	Paczków	20,1	Velká Kraš	26,2
Opole	7,1	Kobylá nad Vidnávkou	20,6	Rusín	27,8
Głogówek	7,4	Slezské Pavlovice	21,7	Dívčí Hrad	28,2
Krapkowice	7,7	Slezské Rudoltice	21,8	Hlinka	30,4

Zdroj dat: ČSÚ

V tabulce jsou uvedeny pouze extrémní hodnoty – obce, které mají nezaměstnanost menší než 10 % a větší než 20 %. Na přehledu je patrné, že v části, kde jsou obce s nezaměstnaností nejnižší je poměr českých obcí k polským 8:10. Zde je situace poměrně vyrovnaná. Pokud se ale podíváme na druhou část tabulky, počet obcí s nejvyšší nezaměstnaností je na české straně 14, zatímco na straně polské pouze jedna Paczków. Se zaměstnaností souvisí také vzdělanostní struktura. Se stoupajícím vzděláním, klesá pravděpodobnost nezaměstnanosti. Poměrně značný rozdíl je právě v dosaženém vysokoškolském vzdělání – na polské straně je to 10,3 % na české pouze 5,8 %, což je velmi nízká hodnota i k celostátnímu průměru. V polské části euroregionu je také větší podíl lidí s úplným středoškolským vzděláním s maturitou, konkrétně 28,6 %. Na české straně dosahuje hodnota pouze 22,6 procentního bodu. Naopak na české straně zřetelně převažuje počet lidí, kteří mají výuční list, téměř 40 % procent.

⁶ podíl nezaměstnaných k počtu obyvatel 15 – 64 let, data ze sčítání: pro polskou část NSP 2002, pro českou část SLDB 2001

Faktem také je, že oblast není založena na technologiích, které vyžadují větší podíl pracovníků s vyšším vzděláním. Problém nezaměstnanosti tedy není přímo navázán na vzdělanostní strukturu. Jde spíše o kvalitu infrastruktury, která může poskytnout příležitosti pro nové investory. Problém také souvisí s výraznou levicovou orientací voličů (alespoň na české straně). Občané zde jsou málo aktivní a málo sami hledají možnosti uplatnění například v cestovním ruchu a službách, kde je potenciál poměrně velký. Na závěr je třeba zmínit fakt, že nezaměstnanost každoročně během teplejších měsíců klesá. U některých obcí se snižuje velmi výrazně a to až o jednotky procent.

Graf 2: Obyvatelstvo podle vzdělání (15 a více let)

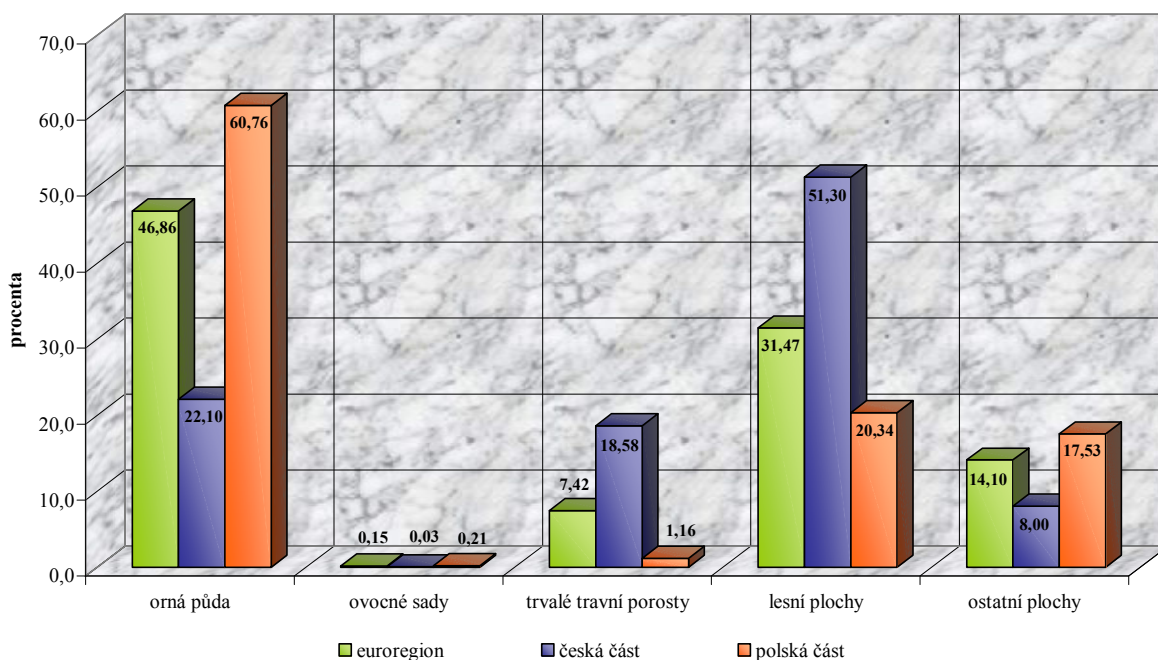
IV. 2. 2. Zemědělství

Vstupní přírodní podmínky euroregionu Praděd pro zemědělské hospodaření jsou značně rozdílné. Na jedné straně existují velmi příznivé podmínky pro intenzivní zemědělství, ale na druhé straně jsou v kraji zastoupeny méně úrodné podhorské a horské oblasti vhodné pro extenzivní a ekologické hospodaření, chov skotu a ovcí, s důležitou funkcí krajiny tvorby a životního prostředí. V předešlých desetiletích byly ve venkovských obcích odděleny zemědělské činnosti, jež byly umístěny do velkých zemědělských komplexů, a půda byla zcelována do nepřiměřeně velkých celků. Byla narušena struktura polních a lesních cest, což vedlo k dramatickému snížení prostupnosti venkovské krajiny. Tím byly narušeny vlastnické vztahy a změnil se i přístup k půdě. Pracovní místa, která jsou dnes k dispozici v zemědělských podnicích, nemohou na vesnicích pokrýt poptávku po zaměstnání. Zemědělství prodělává silný útlum výroby, neboť méně příznivé půdní a klimatické podmínky, zejména v podhorských oblastech, vytváří základní předpoklady pro extenzivní hospodářský styl. Současně dosud nedokončený proces privatizace státní půdy představuje zpomalovací element v rozvoji. Nezbytností je lepší využívání stávajících ploch, na kterých se nacházejí louky a pastviny. Vysoké dotace na údržbu trvalých travních porostů by bylo účelnější nahradit pěstováním technických a energetických plodin.

Zemědělská výroba má celoplošný charakter, výrobní prostor slouží současně jako prostor obytný, průjezdní, rekreační s vysokou funkcí krajiny tvorby. V euroregionu jsou významně zastoupeny znevýhodněné oblasti (LFA = low farming areas), které musí projít restrukturalizací a diverzifikací do doplňkových zemědělských i nezemědělských aktivit s orientací na rozvoj multifunkčního zemědělství a environmentální služby. Významný, avšak doposud ne zcela využitý ekonomický potenciál je v lesním a vodním hospodářství a navazujícím zpracovatelském průmyslu.

Z hlediska intenzity a podmínek výrobních oblastí v rámci euroregionu Praděd se zemědělská půda nachází téměř z 50 % v bramborářské oblasti, 32,4 % v bramborářsko-ovesné oblasti a 18 % v oblasti řepařské. Zemědělství je zde negativně ovlivňováno nedokončenou transformací projevující se složitou finanční situací u všech forem zemědělské prvovýroby, která v současné době představuje jejich přímé existenční ohrožení. Konkurenceschopnost je problematická ve srovnání s dovozem potravin ze zemí s vyspělejší ekonomikou, téměř neexistuje kapitálová provázanost na zpracovatelské kapacity⁷.

Co se využití půdy⁸ v euroregionu týče, převažují lesní plochy na české straně a to mírně přes polovinu. Vyrovnaný je poměr u trvalých travnatých porostů a orné půdy, jak ukazuje graf 3. Ostatní plochy k nimž jsou počítány vodní a zastavěné plochy tvoří 8 % plochy celkové. Na polské straně je situace díky nepřítomnosti vysokého pohoří jiná. Přes 60 % zaujímá orná půda, vyrovnaný je naopak poměr mezi lesními plochami a zastavěnou oblastí. Zanedbatelný plošný význam mají na obou stranách ovocné sady, na polské straně se k tomu přidává velmi malý podíl trvalých travnatých ploch. Oblasti s největším podílem pracovníků v zemědělství a lesnictví ukazuje také příloha 1.

Graf 3: Využití půdy v euroregionu (v %)

⁷ *Ekonomická revitalizace euroregionu Praděd*, Euroregion Praděd a Agentura pro regionální rozvoj, 2005

⁸ *Euroregion Praděd – Euroregion Pradziad*, Český statistický úřad, Krajská reprezentace Olomouc a Ostrava, 2005

4. 2. 3. Průmysl

Ekonomická aktivita, jak ukazuje tabulka 5, prezentující výsledky z posledního SLDB v české části posunula své těžiště zaměstnanosti směrem k terciální sféře. I přes výrazný pokles počtu pracovníků pracujících v zemědělství, je podíl stále poměrně výrazný. Pokles obyvatel pracujících v průmyslu se nesnížil tak dramaticky. Hlavní příčina pravděpodobně spočívá v tom, že ačkoliv průmysl prošel restrukturalizací a musel se orientovat na jiné výrobky i odbytové oblasti, nedošlo k masivní reorganizaci odvětví. Podniky vyrábějí jiné výrobky, výroba má jiný charakter, ale pracovníci jsou poměrně stejně potřební. Charakter euroregionu je spíše neprůmyslový a působí zde podniky s menším počtem zaměstnanců, maximálně do tisíce. Příloha 2 zobrazuje relativní počet pracovníků pracujících v průmyslu a stavebnictví v roce 2002.

Tabulka 5: Ekonomická aktivita v české části euroregionu

	1991 (%)	2001 (%)	rozdíl v p.b.
zemědělství a lesnictví	16,7	6,6	-10,1
průmysl	36,3	32,9	-3,4
stavebnictví	7,8	9,1	1,3
obchod, stravování, ubytování	7,7	12,2	4,5
doprava, pošty, telekomunikace	5,9	5,6	-0,3
sociální činnosti	12,6	18,4	5,8
ostatní odvětví	8,8	8,8	0
nezjištěné odvětví	4,2	6,4	2,2

Zdroj dat: ČSÚ

Mezi největší průmyslové podniky počítáme AL Invest Břidličná a.s. zabývající se výrobou a hutním zpracováním hliníku a jeho slitin, Dakon s.r.o. vyrábějící topná tělesa a kotle ústředního vytápění, Osram Bruntál s.r.o. vyrábějící elektrické zdroje světla a svítidla, Advanced Plastics s.r.o. a Alfa Plastik a.s. vyrábějící plastové výrobky, Pega, a.s., jež je známá výrobou textilních výrobků, Krnovské opravny a strojírny s.r.o. zabývající se výrobou a opravou železničního vozového parku a Kofola, a.s. vyrábějící nealkoholické nápoje. Další zaměstnavatele ukazuje tabulka 6.

Tabulka 6: Nejvýznamnější zaměstnavatelé v euroregionu

Název podniku	PZ	Zaměření podniku
AL Invest Břidličná, a.s.	1199	Výroba a hutní zpracování hliníku a jeho slitin
Sdružené zdravotnické zařízení Krnov	964	Ústavní zdravotní péče
Osram Bruntál, s.r.o.	816	Výroba elektrických zdrojů světla a svítidel
Advanced Plastics, s.r.o.	748	Výroba plastových výrobků
Pega, a.s.	511	Výroba jiných textilních výrobků
Alfa Plastik, a.s.	494	Výroba plastových výrobků
Krnovské opravny a strojírný, s.r.o.	490	Výroba a opravy železničního vozového parku
Kofola, a.s.	447	Výroba nealkoholických nápojů
Rodinné domy Rýmařov, s.r.o.	400	Pozemní a inženýrské stavitelství
Nemocnice Bruntál, a.s.	367	Ústavní zdravotní péče
Řetězárna, a.s.	335	Výroba spojovacího materiálu, řetězů a pružin
Priessnitzovy léčebné lázně, a.s.	314	Ústavní zdravotní péče
Dakon, s.r.o.	295	Výroba topných těles a kotlů ústředního topení
Oděvní podnik, a.s.	294	Výroba oděvů
Moravolesk, a.s.	292	Výroba bižuterie
Katr a.s. Stará Ves	273	Pěstování lesa a těžba dřeva, výroba řeziva
Hard CZ, a.s.	272	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
Jesenická nemocnice, s.r.o.	271	Ústavní zdravotní péče
Slezský kámen, a.s.	239	Odlévání železa

Zdroj dat: úřad práce v Bruntále a Jeseníku, 2004; PZ = počet zaměstnanců

Jak je i z tabulky patrné, počet zaměstnanců nad 500 je výjimečný, nejobvyklejší hodnota je do 100 osob. Mezi významné zaměstnavatele patří také orgány státní správy, popřípadě vzdělávací instituce, jako základní a střední školy.

Vlivem hospodářského a sociálního vývoje se na území tohoto regionu vyskytují různé typy brownfieldů – tedy opuštěných či nedostatečně využívaných, často ekologicky zatížených objektů a území po průmyslové, zemědělské či vojenské činnosti. I přes horský charakter území zde nalezneme nevyužívané objekty, které byly původně určeny pro průmyslovou výrobu. Tyto objekty se vyskytují především v Bruntále, Horním Benešově a ve Vrbně pod Pradědem, ale i Krnově, který výrazně ovlivnila textilní výroba. Závažnou roli zde hraje i zemědělská činnost, po které často zůstaly zdevastované objekty bývalé družstevní velkovýroby a neobhospodařované pozemky. Charakteristickým znakem pro tento typ brownfieldů na rozdíl od průmyslové výroby je jeho prostorová roztržitost. Výsledkem úbytku stálého obyvatelstva, jež je reakcí na vysokou nezaměstnanost a slabé hospodářské prostředí, je vznik tzv. obytných brownfields. Rodinné domy původních vlastníků, případně zděděné nemovitosti, jsou často využívány jen k přechodnému pobytu nebo k rekreačním účelům. Některé jiné rodinné domy jsou opuštěné a chátrají.

4. 3. SWOT analýza

SWOT analýza je zde využita především jako shrnutí výchozích přírodních i socioekonomických podmínek oblasti euroregionu Praděd. Sloužit by však měla také jako výchozí bod k nastartování aktivit vedoucích ke zlepšení konkrétních věcí při respektování místních specialit. K cíli vede cílevědomé využívání ekonomického potenciálu ve sféře výroby a služeb a s tím související rozvoj podnikání v úspěšných oborech. Neméně důležité je zvyšování vzdělanosti všech kategorií obyvatelstva. Dalším zhodnocením mimořádně příznivého potenciálu cestovního ruchu a podmínek pro rozvoj přeshraniční spolupráce lze dospět k realizování vize „prosperujícího regionu nabízející dobré pracovní a životní podmínky pro své občany.“ Analýza se zaměřuje na pět prioritních oblastí, které jsou považovány za důležité a nutné a které zároveň poskytují velké množství potenciálních příležitostí (v tabulce 7 jsou odděleny čarami). Patří sem tedy okruhy, na kterých se dá rozvoj oblasti postavit. Jedná se o:

- Podnikání
- Rozvoj venkova a cestovního ruchu
- Rozvoj lidských zdrojů
- Dopravní obslužnost
- Euroregion a fondy EU

Tabulka 7: SWOT analýza

Silné stránky
Relativně levné zdroje (pracovní síla, ceny pozemků, služby)
Nadstandardní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu
Image regionu (čistota prostředí, tradice, příroda, kulturní zázemí)
Bohatství přírodních zdrojů, tradiční výrobní obory (dřevo, textil)
Silný a známý sektor lázeňství, široká nabídka vyhledávaných léčebných procedur
Potenciál regionu pro rekreaci a turismus v rámci celého ročního období
Lyžařský region, vhodné prostředí pro zimní sporty
Dostatečné množství ubytovacích kapacit běžného standardu
Dobré přírodní podmínky pro ekozemědělství a lesnické hospodářství
Dostatečná síť, úroveň a dostupnost základních škol, státních a soukromých středních škol
Rozvinuté institucionální zázemí pro aktivní opatření na trhu práce (úřady práce, zaměstnanecké agentury, vzdělávací instituce, poradenské firmy)
Nabídka kurzů a ochota značné části uchazečů o práci podstoupit rekvalifikaci
Dobrá úroveň kvalifikované síly, zejména ve strojírenských, dřevozpracujících a stavebních profesích
Historická propojenost silniční a železniční sítě s Polskem
Existence silnice I/11 jako významného severního dopravního spojení
Existence koncepcí rozvoje dopravy
Provozování cyklobusů a skibusů pro turisty, existence sportovních letišť
Existence hraničního přechodu Bartultovice a dalších (viz příloha 3)
Existence euroregionu Praděd jako reprezentanta česko – polského sdružení obcí a spolků
Zkušenosti části obcí a organizací na území euroregionu Praděd s podporou Evropské unie, zejména s Fondem malých projektů

Slabé stránky

Nevyhovující infrastruktura, špatný technický stav, chybí napojení na hlavní dopravní tahy
Nedostatek pracovních příležitostí, neodpovídající kvalifikace pracovní síly
Nízký ekonomický potenciál (kupní síla, daňová výtěžnost, kapitál) a výkonnost
Malý počet nových konkurenceschopných firem
Omezení pro rozvoj podnikání (CHKO, vodní zdroje)
Nízká míra investic místních firem do technologického rozvoje
Nekonkurenceschopnost tradičních oborů (např. zemědělství, textilní sektor aj.)
Nízká úroveň kooperace mezi aktivními subjekty ČR
Ekonomická pasivita obyvatel – nechuť a nezájem podnikat v oblasti ČR
Nedostatek finančních prostředků na obnovu památek, (historické, sakrální)
Nedostatek alternativních programů a z toho plynoucí závislost na klimatických podmínkách
Nízká úroveň služeb – stravovací zařízení na venkově, půjčovny kol, veřejná WC, ...)
Nedocnění cestovního ruchu v regionu jako možného příjmu obyvatel i rozpočtů obcí
Odchod vzdělaných lidí s pracovním nebo podnikatelským potenciálem z regionu
Nízká pružnost reakce vzdělávacích institucí na požadavky trhu a přetrvávající stereotypy ve vzdělávacích procesech
Neexistence vyšších a vysokých škol, výzkumných a vývojových pracovišť v regionu
Nízký počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, celkově nižší úroveň vzdělání obyvatel
Sezónnost pracovních míst
Nerovnováha mezi nízkou nabídkou a vysokou poptávkou na trhu práce, zejména u kvalifikovaných výrobních profesí
Nepříznivý vývoj nezaměstnanosti (absolutní počty, dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost)
Mezistátní dohody ČR a Polska nerespektují plně místní potřeby a na aktuální potřeby reagují se zpožděním
Nedostatečné finanční zdroje na údržbu místních komunikací
Zastaralý stav místních železničních tratí a nedostatečná návaznost na rychlíkové spoje
Nedostatečná spolupráce jednotlivých obcí
Euroregion Praděd se rozkládá na území dvou krajů, schází koordinace podpory území Jeseníků
Nedostatek zdrojů a specialistů na přípravu, spolufinancování a řízení projektů (zejména menší obce)

Příležitosti

Spolupráce soukromého a veřejného sektoru v regionu
Potenciál růstu cestovního ruchu a služeb
Využití finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU
Lepší využití příležitostí vyplývající ze sousedství s PL (spotřebitelé, dopravní spojení, kulturní spolupráce)
Bydlení pro seniory, související příležitosti
Komplexní poradenské služby pro podnikatele a zájemce o podnikání
Potenciál a sílící poptávka nových nebo obnovených cílových trhů
Řada dotačních programů i pro rozvoj lidských zdrojů
Blízkost a relativně dobrá dostupnost cílových trhů směrem především na Polsko a Slovensko
Rostoucí zájem a péče o vlastní zdraví a o moderní životní styl
Využití vznikající agroturistiky (oblíbené zejména u holandských a francouzských turistů)
Ekologické zemědělství v regionu – pěstování energetických plodin (např. šťovík)
Rozvoj myslivosti a rybaření
Rozvoj škol, poskytujících vyšší odborné a vysokoškolské vzdělání
Zvyšování uplatnitelnosti pracovních sil v profesích, poptávaných na trhu práce
Vytváření podmínek pro zlepšování zaměstnanosti zvyšováním souladu mezi okruhem poskytovaného vzdělávání s potřebami trhu práce
Využití pozitivního image regionu jako místa pro spokojený život z hlediska mimořádných přírodních podmínek a kvalitního životního prostředí
Zajištění a zpřístupnění kvalitních informací o existující a očekávané poptávce na trhu práce

Zavedením Schengenského systému dojde ke zlepšení propustnosti státní hranice
 Realizací dálnice D47 a rychlostní silnice R48 bude snadnější přístup na evropskou dálniční síť
 Spolupráce v oblasti železniční přepravy
 Vybudováním nových cyklostezek bude zvýšena atraktivita Jeseníků pro turisty
 Možnost využívání strukturálních fondů pro rozvoj dopravní infrastruktury
 Budování lanových drah pro zvýšení turistické atraktivnosti euroregionu Praděd
 Prostředky příštího programového období Evropské unie budou výrazně vyšší
 Prosazení Euroregionu Praděd jako partnera pro kraje
 Vyškolení pracovníků na přípravu projektů
 Zařazení meziregionální spolupráce a operačního programu Česko – Posko jako prioritního cíle strukturální politiky Evropské unie pro období let 2007 – 2013

H r o z b y

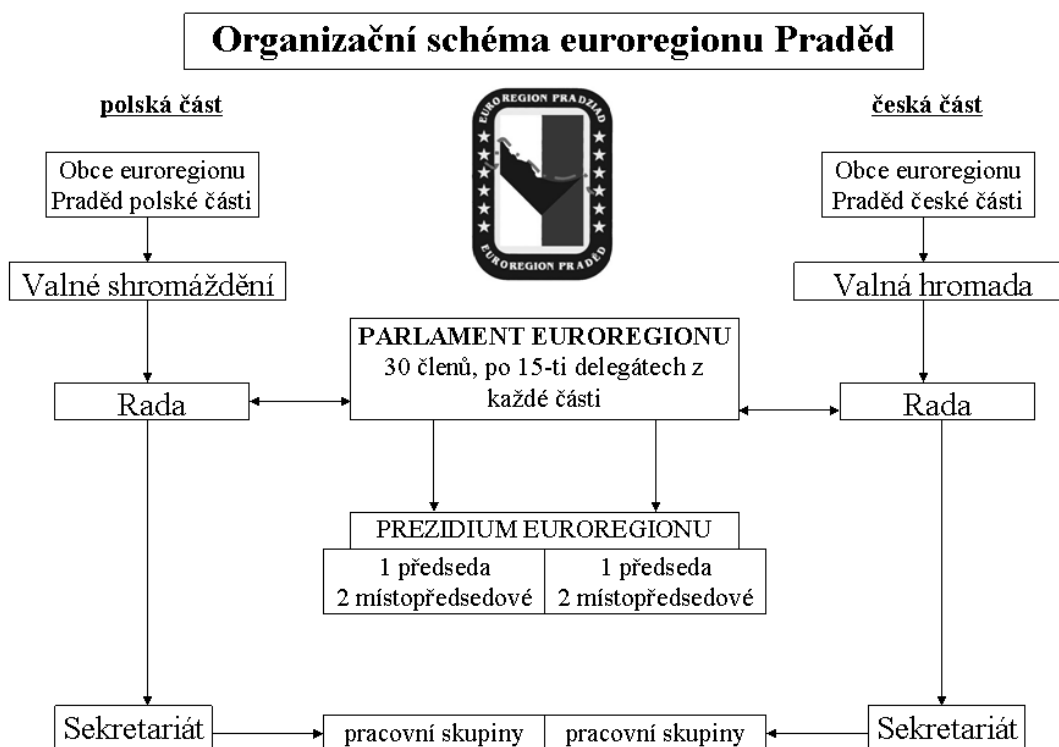
Neřešení problémů dopravní infrastruktury
 Nedostatečná spolupráce v regionu
 Migrace vzdělaných a kvalifikovaných lidí z důvodu nedostatku pracovních příležitostí
 Zánik památek v důsledku devastace a podinvestování
 Rostoucí požadavky a normy na služby v ČR
 Sílicí pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu
 Přetrvávající podcenění významu rozvoje ČR pro vývoj malého a středního podnikání a pro tvorbu nových pracovních míst
 Nemotivující až likvidační daňový systém pro malé a střední podnikatele
 Nízká úspěšnost využívání rozvojových programů a projektů
 Nedostatečné využívání informačních technologií
 Klesající aktivita obyvatel v souvislosti s širokou sociální sítí
 Neudržování krajiny
 Nedostatečná vazba zaměření středních škol na potřeby trhu práce
 Nízká účast veřejného a soukromého sektoru v regionu na obsahu a financování vzdělávání
 Nízká úspěšnost využívání rozvojových programů a projektů v regionu
 Nedostatečné využívání informačních technologií
 Nedostatečná spolupráce vzdělávacích subjektů a nízká úroveň sdílení zkušeností
 Po přistoupení k Schengenské úmluvě hrozí riziko zavedení opatření proti volnému přechodu státní hranice
 Nerespektování místních priorit rozvoje dopravní infrastruktury na státní a krajské úrovni
 Omezení dopravní obsluhy v odlehlých obcích euroregionu
 Podmínky čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU

Zdroj: Závěrečná zpráva uvedená v Ekonomické revitalizaci euroregionu Praděd, 2005, upraveno

5. ORGANIZAČNÍ A FUNKČNÍ STRUKTURA EUROREGIONU PRADĚD

První zasedání Euroregionu Praděd se konalo 7. května 1998 v Nyse. Byl přijat statut euroregionu, jednací řád a byla provedena volba předsedy. Ve své dosavadní činnosti euroregion vyvíjí svou činnost jako organizační struktura podle zásad rovnoprávnosti stran, zachování národní, státní, místní a regionální identity, na základě dobrovolnosti členství a účasti v realizovaných akcích, na zásadách parity tj. stejného počtu zástupců a rovnosti jejich hlasu ve statutárních orgánech sdružení a stejného podílu finanční spoluúčasti organizovaných akcí, konsenzu stran při přijímání usnesení a rozhodnutí, rotace vedení rady, předsednictva, revizní komise a pracovních skupin.

Organizační struktura Euroregionu Praděd⁹, jak ukazuje obrázek 2, zahrnuje orgány společné a odlišné v obou národních částech. Společnými orgány jsou parlament euroregionu a prezidium euroregionu. Parlament euroregionu je nejvyšším orgánem euroregionu. Má 30 členů a skládá se z 15 delegátů každé národní části. Prezidium euroregionu se skládá z 6 členů, tvoří je 3 členové z každé národní části. Každá národní část euroregionu má dále tyto orgány: valnou hromadu, radu euroregionu, revizní komisi, tajemníka a pracovní skupiny.

Obrázek 2: Organizační struktura euroregionu Praděd

⁹ Dostupné z:

<http://www.europraded.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=500082&id_org=500082&id=1026&p1=3526>, Euroregion Praděd, 9. listopadu 2006, upraveno

Valná hromada je vrcholným orgánem národní části euroregionu. Určuje cíle a úkoly národní části euroregionu, rozhoduje ve věcech členství a ve finančních záležitostech. Radu euroregionu tvoří 15 delegátů z každé národní části. Každá strana volí ze svého středu předsedu a dva místopředsedy. Tito se současně stávají členy prezidia euroregionu, které průběžně řídí činnost euroregionu a zastupuje jej navenek. K realizaci společných úkolů jsou zřizovány pracovní skupiny, administrativu zajišťuje tajemník. Polská a česká část euroregionu shromažďují finanční prostředky na samostatných účtech. Rady obou národních částí se dohodly na ustanovení následujících pracovních skupin: pracovní skupiny pro rozvoj cestovního ruchu, hospodářské spolupráce, obnovy venkova, společenských záležitostí, osvěty, kultury a sportu a problematiky ochrany životního prostředí a prevence živelných událostí.

6. PROGRAMY PODPORY ROZVOJE ÚZEMÍ EUROREGIONU PRADĚD

Konkrétní projekty, které byly na území euroregionu Praděd realizovány, stručně popíše následující kapitola. Jak bylo řečeno v kapitole 2., jsou euroregiony na česko-polské hranici viditelné v okamžiku, kdy mohou získávat peníze z evropských fondů a prakticky tak ukázat to, proč jsou zřizovány. Získávání a přísun peněz jsou tedy klíčovou záležitostí.

5. 1. Phare CBC

Možnost získat peníze se na česko-polské hranici ukazuje jako reálná od roku 1999, a to prostřednictvím programu Phare CBC. Zásadní změnou od této doby bylo rozšíření programu i na vzájemné hranice mezi kandidátskými zeměmi. Výrazný dopad mělo též povolení nových forem užití finančních prostředků: vedle investičních akcí vznikla možnost podpořit rovněž neinvestiční akce (zejména prostřednictvím Společného fondu malých projektů). V rámci přístupových změn legislativy Česká republika přistoupila na evropské principy regionální politiky, zejména na princip, že regiony musejí usilovat o vytváření vlastních zdrojů, aby jejich zapojení do přeshraniční spolupráce bylo založeno na rovnocenném partnerství s minimální závislostí na pomoci z vnějšku. Projekty realizované v rámci tohoto programu se významnou měrou zasloužily o rozvoj spolupráce mezi lidmi a institucemi v příhraničních regionech, o postupné odstraňování překážek a hranic mezi oběma státy. Projekty, které byly podpořeny dotacemi ze SFMP jsou uvedeny v příloze 4 a 5.

Celkem 42 projektů získalo dotaci z programu Phare CBC v letech 2000 – 2004 na české straně euroregionu Praděd. Celková suma, která byla poskytnuta, činí 407 736 €. Největší dotaci přes 60 000 € získalo město Jeseník. Kromě obcí se dotaci podařilo získat i jednotlivým sdružením obcí nebo samostatným subjektům, například vzdělávacím institucím. Na polské straně bylo podpořeno celkem 59 projektů v celkové výši 477 022 €. Nejvíce peněz dostal Młodzieżowy Dom Kultury w Opolu, jehož projekt "Tacy sami przez taniec" byl dotován částkou 28 779 €.

Celková výše prostředků a také počet podpořených projektů je na polské straně vyšší, ale pokud se dané částky přepočtou na jednoho obyvatele, je česká strana úspěšnější. Pro potřeby analýzy v této práci byly projekty rozděleny do čtyř skupin. První skupina zahrnuje projekty věnující se podpoře setkávání, kultury a sportu, druhá skupina obsahuje projekty podporující cestovní ruch. Třetí skupina vyčleňuje projekty hospodářské a infrastrukturní, čtvrtá skupina projektů je zaměřená na vzdělávání. Tabulka 8 ukazuje, že projekty jak na české, tak polské straně jsou nejvíce zaměřeny právě na setkávání občanů, kulturní programy či sport – 60 % rozdělených peněz jde právě na projekty tohoto typu. Více jak třetina podpory je na polské straně věnována podpoře cestovního ruchu, na české straně je to méně, necelých 14 %. Zde je zase větší dotace pro projekty hospodářské. Téměř 24 % prostředků bylo rozděleno mezi 6 projektů, které byly zaměřeny na zlepšení infrastruktury a podpory firem. Také v roce 1999 bylo podpořeno několik projektů, ovšem vzhledem k atypičnosti prvního roku udělování dotací (jiné plánovací období EU) není možné objektivní srovnání.

Tabulka 8: Analýza alokace prostředků z programu Phare CBC 2000 – 2003 v euroregionu

oblast podpory	počet		dotace EUR		celkem EUR
	CZ	PL	CZ	PL	euroregion
setkávání, kultura, sport	28	37	246 165 (60,37)	282 751 (59,27)	528 916 (59,78)
cestovní ruch	6	17	55 907 (13,71)	168 440 (35,31)	224 347 (25,36)
hospodářství, infrastruktura	6	1	97 112 (23,82)	3 000 (0,63)	100 112 (11,32)
vzdělávání	2	4	8 552 (2,10)	22 831 (4,79)	31 383 (3,54)
celkem	42	59	407 736	477 022	884 758

Zdroj: Phare CBC, vlastní výpočty

Velkých investičních projektů bylo realizováno celkem osm, byly zaměřeny především na zlepšení dopravní infrastruktury a zkvalitnění životního prostředí. České části euroregionu Praděd se týkaly dva projekty, a to v roce 2001 „Čistička odpadních vod na Pradědu v rámci euroregionu“ podpořená dotací 2,3 mil. € a v roce 2002 „Kanalizace v Horním Benešově – fáze II“ podpořená 2,25 mil. €. Nároky na přidělení dotace z programu Phare CBC vypršely v roce 2004, poslední kolo proběhlo těsně před vstupem ČR do EU v dubnu 2004. Dobíhající projekty byly ukončeny a finančně uzavřeny v roce 2006. V letech 2004 – 2006 navazuje na program Phare CBC program Interreg IIIA.

5. 2. Interreg IIIA

Iniciativa INTERREG IIIA patří mezi Iniciativy Společenství, které byly zřízeny Evropskou komisí k řešení specifických problémů dotýkajících se pohraničních oblastí celého území EU. Program bezprostředně navazuje na předstupní Phare CBC s cílem odstranit negativní dopad státních hranic na rozvoj území, která k nim přiléhají. Program Phare CBC byl rozdělen na investiční projekty a Společný fond malých projektů a tento model se odráží i v programu INTERREG IIIA. V jeho rámci jsou na česko-polské hranici definovány následující priority a opatření¹⁰, všechny projekty, které byly podpořeny, jsou uvedeny v příloze 7:

Priorita 1: Další rozvoj a modernizace infrastruktury ke zlepšování konkurenceschopnosti přeshraniční oblasti

Opatření 1.1: Podpora infrastruktury přeshraničního významu

Projekt rekonstrukce místní komunikace a otevření hraničního přechodu Rusín – Gadzowice byl doporučen pouze jako náhradní. Přechod formálně existuje, avšak komunikace je vhodná pouze pro pěší a cyklisty, na polské straně neexistuje téměř vůbec. Jeden projekt uspěl také na polské straně, žadatelem bylo opolské vojvodství.

Opatření 1.2: Infrastruktura na ochranu životního prostředí a prevenci povodní

V této oblasti byla aktivnější česká strana, jež se podařilo získat 44 712 250 Kč na dva projekty. Polská strana nezískala dotaci na žádný projekt.

¹⁰Programový dokument (tzv. Community Initiative Programme, CIP), dostupný z <<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000212.doc>>, stránky programu INTERREG IIIA, 23. ledna 2007

Opatření 1.3: Zajištění infrastruktury na podporu podnikání a cestovního ruchu

Čtyři projekty byly financovány v rámci tohoto opatření také na české straně, a to částkou 31 423 800 Kč. Úspěšnými žadateli byli obce Jeseník, Lipová-lázně, Javorník a Vrbno pod Pradědem.

Priorita 2: Rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti

Opatření 2.1: Rozvoj cestovního ruchu

V důsledku rozvoje cestovního ruchu mohou vzniknout nové příležitosti. Podmínky proto jsou poměrně příznivé a vznik nových pracovních míst je zde potřebný. V rámci tohoto opatření se podařilo na české straně získat peníze na propagaci mikroregionu Zlatohorsko, na polské straně šlo o pět projektů, z nichž jeden byl doporučen jako náhradní. Jeden získal okresní úřad v Nyse, ostatní obce Paczków, Ozimek, Nysa a náhradní projekt Kluczbork.

Opatření 2.2: Podpora iniciativ místních komunit (tzv. Fond mikroprojektů)

Žadatelům bylo umožněno získávat podporu na projekty neinvestičního charakteru s prokazatelným přeshraničním dopadem. Cílem Fondu bylo zejména zmírnit okrajový charakter příhraničních oblastí, zlepšit kvalitu života a vytvořit spolupracující systémy na obou stranách hranice. Podporoval další rozvoj hospodářského potenciálu příhraničí posilováním stávajících struktur a ožívováním celkového hospodářství na obou stranách hranice.

Obecně Fond usnadňoval aktivity, přispívající k ekonomickému rozvoji prostřednictvím obchodní spolupráce a rozvojem podnikání. Také cestovní ruch jako důležitý faktor pro růst hospodářství a zaměstnanosti umožňuje rozvoj a zlepšení spolupráce mezi komunitami na obou stranách hranice v oblasti kulturní, vzdělávací a společensko – hospodářské.

Výše podpory nesmí přesáhnout 75 % celkových způsobilých výdajů projektu. Zbývajících minimálně 25 % musí být financováno z vlastních zdrojů žadatele nebo českých partnerů, anebo ze zdrojů jiných než je rozpočet Evropského Společenství. Výpis projektů tohoto typu na české straně uvádí příloha 6. Jak je z ní patrné, žadatelé získali v pěti kolech částku 16 561 034 Kč celkem v 79 projektech. Úspěšnými žadateli byli především obce, případně společenství obcí a vzdělávací instituce. Na polské straně bylo rozděleno celkem 15 642 361 Kč¹¹.

Analýza fondu mikroprojektů (Toušek, 2007) byla uzavřena ke konci roku 2006, tzn. v době, kdy ještě nebyly vyčerpány všechny finanční prostředky (další schvalování mikroprojektů na zasedání řídicích výborů probíhalo ještě na začátku roku 2007). Nejúspěšnějšími euroregiony na česko-polské hranici z hlediska počtu schválených grantů a z hlediska výše celkového příspěvku z ERDF (European Regional Development Fund) se staly jednoznačně Euroregion Glacensis a Euroregion Praděd. Pokud vezmeme v potaz, že Euroregion Praděd je co do počtu obyvatel nejmenší, dostaneme v něm absolutně nejvyšší hodnotu dotace na jednoho obyvatele trvale bydlícího v euroregionu (125,13 Kč). Podle tohoto kritéria zaujímají druhé místo euroregiony Glacensis a Silesia s téměř shodnou hodnotou necelých 39 Kč na jednoho obyvatele.

¹¹ pro účely srovnání přepočteno dle průměrného kurzu CZK / PLN za období let 2004 – 2006, zdroj ČNB

Opatření 2.3: Rozvoj a podpora přeshraničních organizačních struktur a sítí

Dotičního titulu úspěšně využila jak česká, tak polská strana. Na české straně uspěly dva projekty. První získal euroregion Praděd na administraci Fondu mikroprojektů, který byl podpořen částkou 2 385 352 Kč. Druhý projekt, jehož žadatelem bylo Územní středisko záchranné služby Moravskoslezského kraje, byl doporučen jako náhradní. Polská strana byla co do počtu podpořených projektů úspěšnější. Hlavním faktem je přítomnost vysokého školství v Opole. Opolská universita nebo Opolská polytechnika získaly podporu na osm z deseti dotovaných projektů. Mimo jiné šlo i o spolupráci s universitami na české straně a to jak v Ostravě, tak v Olomouci. Celkem byla získána částka 13 953 710 Kč¹¹.

Alokace prostředků, jak ukazuje tabulka 9, je velmi různorodá. Na české straně jsou dotace rovnoměrněji rozděleny mezi jednotlivá opatření. 43 % prostředků financovalo opatření 1.2 a 30 % prostředků směřovalo do opatření 1.3. Dohromady jde téměř o tři čtvrtiny dotací. Na polské straně bylo dominantně (přes 60 %) financováno opatření 1.1. Poměrně vyrovnaná je situace na obou stranách u opatření 2.2 a to jak z hlediska absolutních dotací, tak procentuálního zastoupení.

Tabulka 9: Analýza alokace prostředků z programu Interreg IIIA 2004 – 2006 v euroregionu

opatření	počet projektů		dotace Kč (%)		celkem Kč (%)
	CZ	PL	CZ	PL	euroregion
1.1	1	1	3 000 000 (2,91)	52 175 360 (60,16)	55 175 360 (29,09)
1.2	2	0	44 712 250 (43,42)	————	44 712 250 (23,57)
1.3	4	0	31 423 800 (30,52)	————	31 423 800 (16,56)
2.1	1	5	950 958 (0,93)	4 948 514 (5,72)	5 899 476 (3,11)
2.2	1	1	16 561 034 (16,08)	15 642 361 (18,03)	32 203 395 (16,98)
2.3	2	10	6 325 702 (6,14)	13 953 713 (16,09)	20 279 415 (10,69)
celkem	11	17	102 973 744	86 719 948	189 693 696

Zdroj: Interreg IIIA, vlastní výpočty

Priorita 3: Technická pomoc

Technická pomoc tvoří jakési zázemí a nutnou administrativu, která je s realizováním projektů spojena. Obecně lze říci, že priorita se dělí do dvou opatření. Opatření 3.1. „Řízení, provádění, monitorování a kontrola“ zahrnuje zřizování řídicího orgánu, platebního orgánu a společného technického sekretariátu a financování jejich způsobilých výdajů. Opatření 3.2. „Propagace a hodnocení programu“ hradí náklady spojené s hodnocením a propagací programu, informační akce a semináře, případně výměnu informací o návrzích projektů či podpora informačních technologií.

5. 3. Operační program přeshraniční spolupráce ČR – Polsko 2007 – 2013

V roce 2005 započaly obecné přípravy na nové programovací období let 2007 – 2013, ve kterém se z původní Iniciativy Společenství INTERREG stává hlavní program strukturálních fondů, tzv. Cíl 3 Politiky soudržnosti Evropské unie, nazvaný Evropská územní spolupráce. Obdobně jako u Iniciativy Společenství INTERREG III je i EÚS zaměřena na podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální územní spolupráci. Tato spolupráce bude realizována pomocí Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013¹². Ten vychází z tradic a zkušeností přeshraniční spolupráce v polsko-českém pohraničí (v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA i předchozích programů Phare CBC). Cílem programu je pokračování rozvoje česko-polských příhraničních regionů v programovacím období let 2007 – 2013 se zohledněním nových podmínek určených v příslušných Nařízeních EK pro Cíl Evropská územní spolupráce. Jedná se především o uplatňování principu vedoucího partnera, tj. žádosti o podporu nebudou předkládány partnery projektu zvlášť, nýbrž společně. Program bude v období let 2007 – 2013 spolufinancován z Evropského regionálního rozvojového fondu ve výši 219,46 mil. €. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013 byl zaslán v březnu 2007 Evropské Komisi ke schválení.

Globálním cílem Programu je podpora socioekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel. Globální cíl je naplňován následujícími prioritními osami:

- Prioritní osa I. Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik
- Prioritní osa II. Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu
- Prioritní osa III. Podpora spolupráce místních společenství
- Prioritní osa IV. Technická pomoc

Obrázek 3: Cíle a prostředky Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013

¹² Dostupné z: < <http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000236.pdf>>, stránky programu INTERREG IIIA, 27. března 2007

7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA ÚZEMÍ EUROREGIONU

Šetření bylo prováděno v květnu roku 2006 v obcích euroregionu Praděd na vzorku 147 náhodně vybraných občanů na každé straně euroregionu, celkem tedy 294 dotazníků. Strukturu dotazovaných podle pohlaví, věku a vzdělání ukazují následující tabulky. První část tabulky ukazuje absolutní počet obyvatel dané kategorie, druhá část tabulky pro lepší názornost zastoupení kategorií v procentech. Všechny údaje v grafech jsou uvedené v procentech odpovědí. Vzor dotazníku je uveden v příloze 8.

Tabulka 10: Zastoupení obyvatel podle pohlaví

pohlaví obyvatel	česká část	polská část	česká část	polská část
	počet obyvatel		procentuální zastoupení	
Muži	61	76	41,5	51,7
Ženy	86	71	58,5	48,3

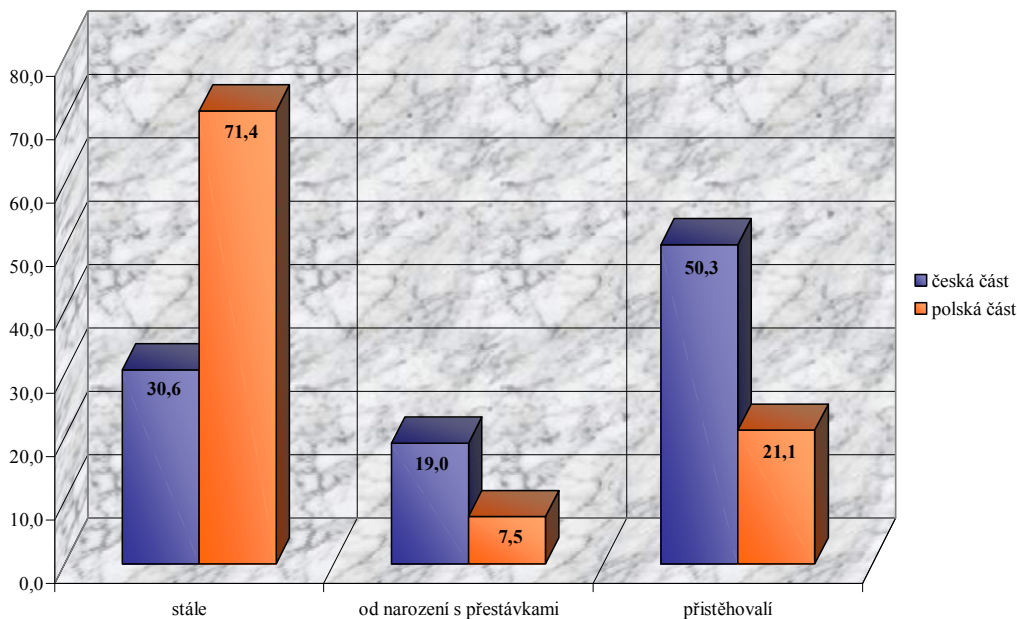
Tabulka 11: Zastoupení obyvatel podle věku

věk obyvatel	česká část	polská část	česká část	polská část
	počet obyvatel		procentuální zastoupení	
15-19	10	17	6,8	11,6
20-29	28	35	19,0	23,8
30-39	21	14	14,3	9,5
40-49	15	26	10,2	17,7
50-59	32	30	21,8	20,4
60+	41	25	27,9	17,0

Tabulka 12: Zastoupení obyvatel podle vzdělání

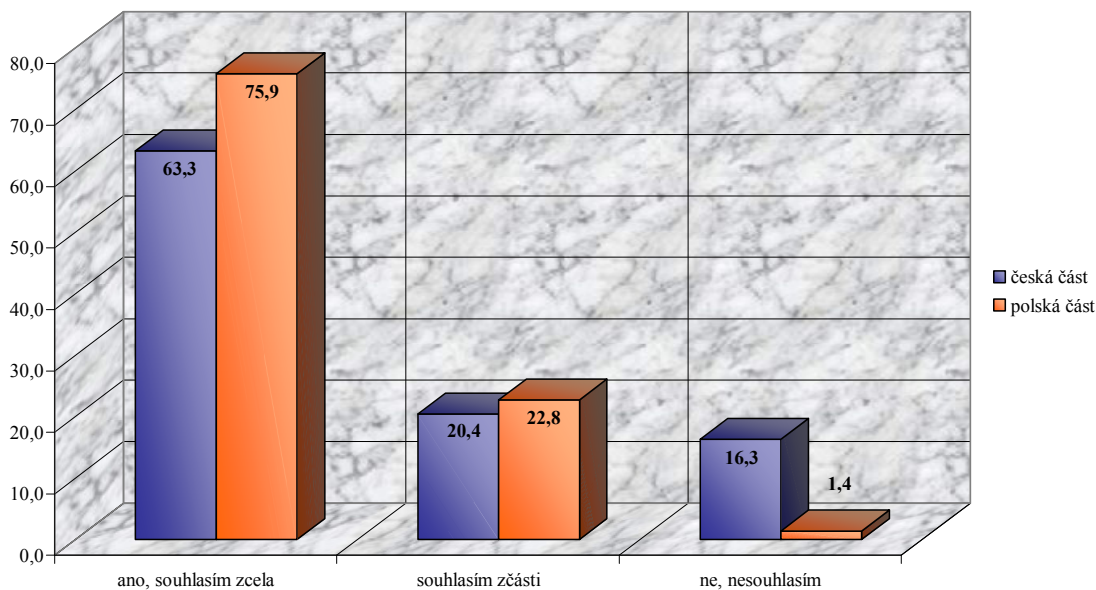
vzdělání obyvatel	česká část	polská část	česká část	polská část
	počet obyvatel		procentuální zastoupení	
ZŠ	39	18	26,5	12,3
SŠ bez maturity	52	49	35,4	33,6
SŠ s maturitou	50	59	34,0	40,4
VŠ	6	20	4,1	13,7

Na první pohled je patrný rozdíl mezi českou a polskou stranou. Na polské straně podstatně více obyvatel uvedlo, že v obci bydlí stále, konkrétně 71,4 %, oproti 30,6 % na straně české. Je to dáno historickým vývojem v této oblasti, kdy na české straně došlo po II. světové válce k masivnímu vysídlení obyvatelstva a obyvatelé, kteří tu dnes žijí, zpravidla přišli z jiných částí země. Týká se to jak generace předválečné, tak poválečné, té ale ve větší míře. Vztah Poláků ke své obci bude patrně těsnější než na české straně. Zde se vztahy k území teprve budují a bude trvat ještě několik desítek let, než se dostanou na takovou úroveň jako v polské části euroregionu.

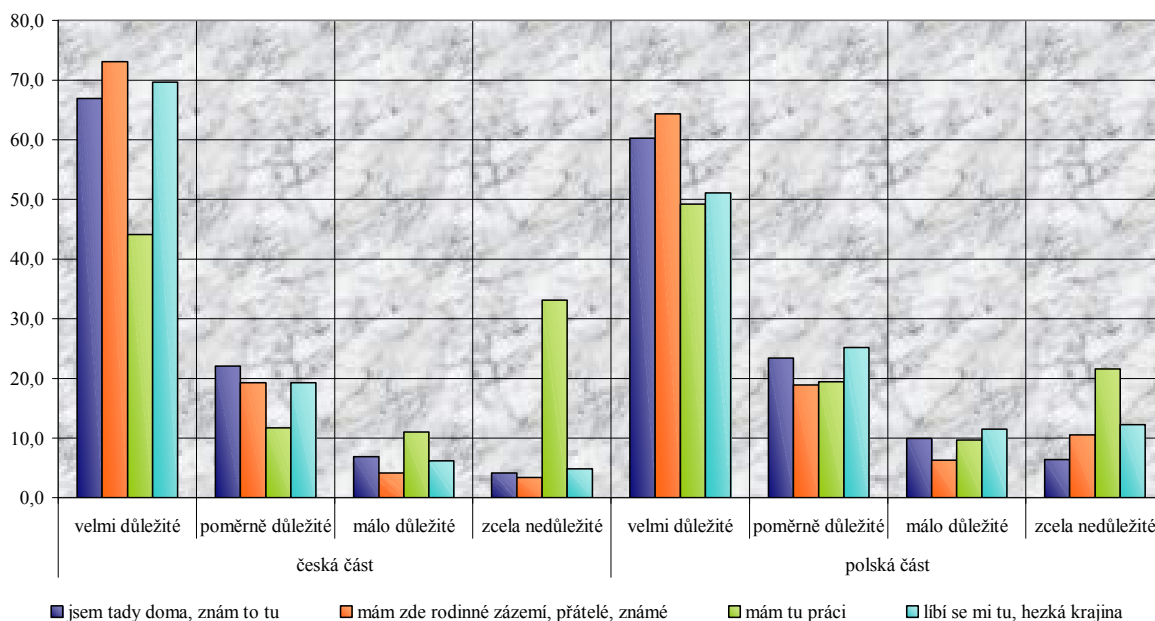
Graf 4: Jak dlouho bydlíte v této obci ?

Poměrně velké, i když menší rozdíly jsou patrné také v tom, jak lidé chápou pojem pohraničí. Tři čtvrtiny Poláků přiznalo, že jejich obec se nachází v pohraničí. U nás to bylo 63,3 %. U odpovědi „souhlasím zčásti“ je poměr vyrovnaný. Zajímavé je však zamítavé stanovisko, které se vyskytuje u 16,3 % občanů u nás, ale pouze u 1,4 % Poláků. Souvisí to patrně s celkovou velikostí obou zemí, kdy vzdálenost od hranic, která je chápána jako pohraničí, je u Poláků větší. Druhým faktorem může být psychologický efekt, kdy si lidé pojem pohraničí spojují s něčím vzdáleným, nedostupným a zaostalým, ale sami v ničem takovém žít nechtějí a pojem pohraničí v nich evokuje představu něčeho méněcenného.

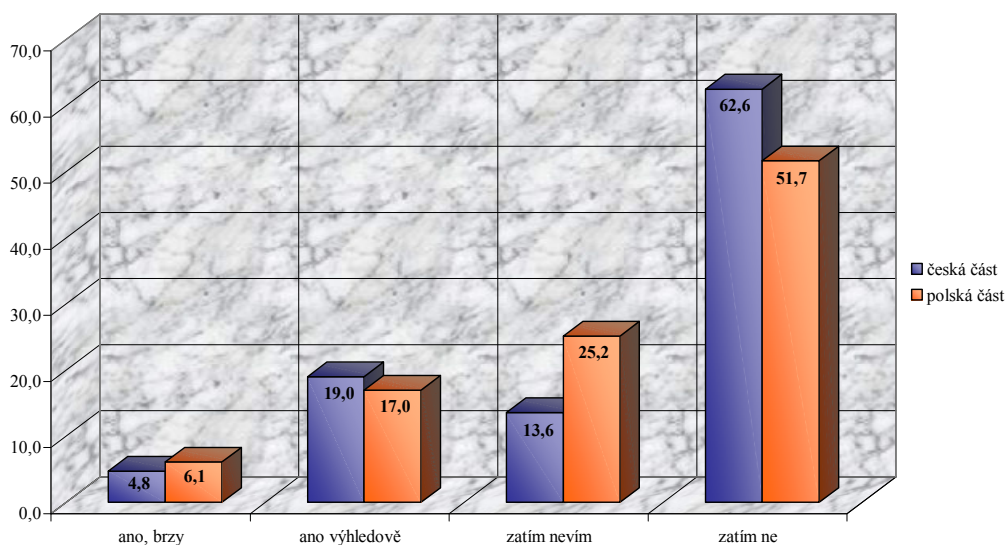
Graf 5: Řekl (a) byste, že obec (město), ve které bydlíte je pohraničí ?

Třetí otázka hodnotila, jaké faktory jsou pro obyvatele z hlediska jejich bydlení důležité. Přestože může být vnímání pohraničí spojeno spíše s negativními pocity, ukazuje se, že jak na polské, tak české straně je nejdůležitější rodinné zázemí, přátelé a známí a také pocit domova. Pro Čechy je také víc než pro Poláky (o 12,7 % respondentů uvedlo možnost „velmi nebo poměrně důležité“) důležitější, jaká je zde krajina a jak se jim tu líbí. Poměrně překvapivé je uvedení faktoru zaměstnání jako zcela nedůležité pro 33,1 % Čechů a pro 21,6 % Poláků v oblasti, kde je práce nedostatkovým zbožím a na obou stranách hranice je poměrně značná nezaměstnanost. Ukazuje se tedy, že přestože jde z velké části o lidi přistěhovalé, zvláště na české straně, je pro ně mnohem důležitější zázemí než to, zda tu mají práci.

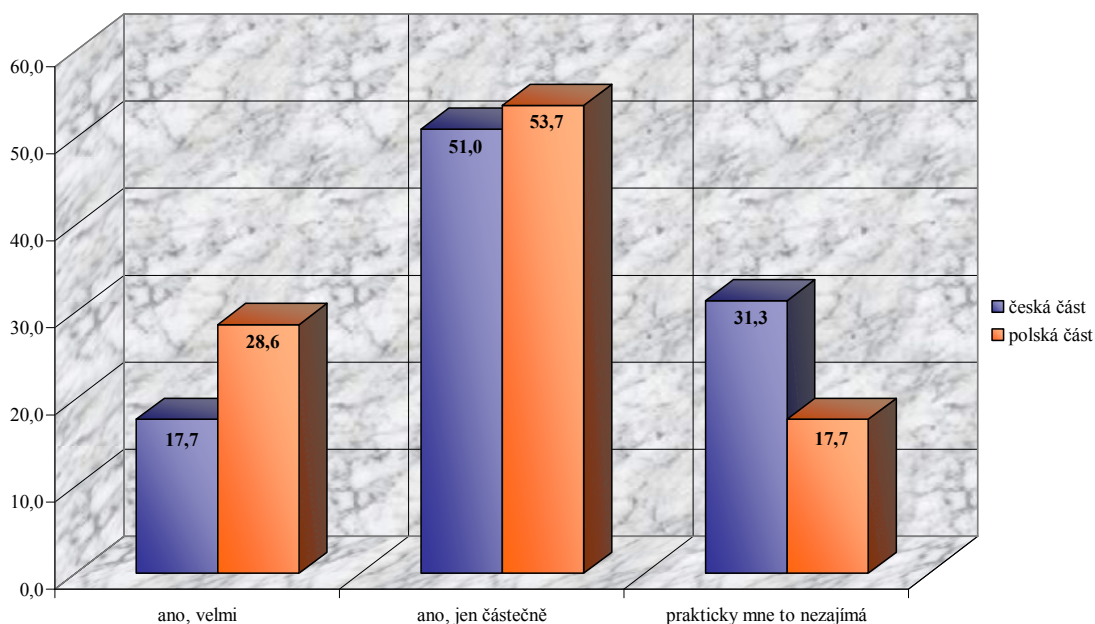
Graf 6: Jak hodnotíte místo Vašeho bydliště ?

Na to navazuje otázka čtvrtá, kde se ukazuje, že jen velmi malé procento se chce z obce brzy odstěhovat. Neznamená to však, že by se nutně museli přestěhovat úplně mimo oblast euroregionu Praděd.

Graf 7: Uvažujete o tom, že byste se z obce Vašeho současného bydliště odstěhoval ?

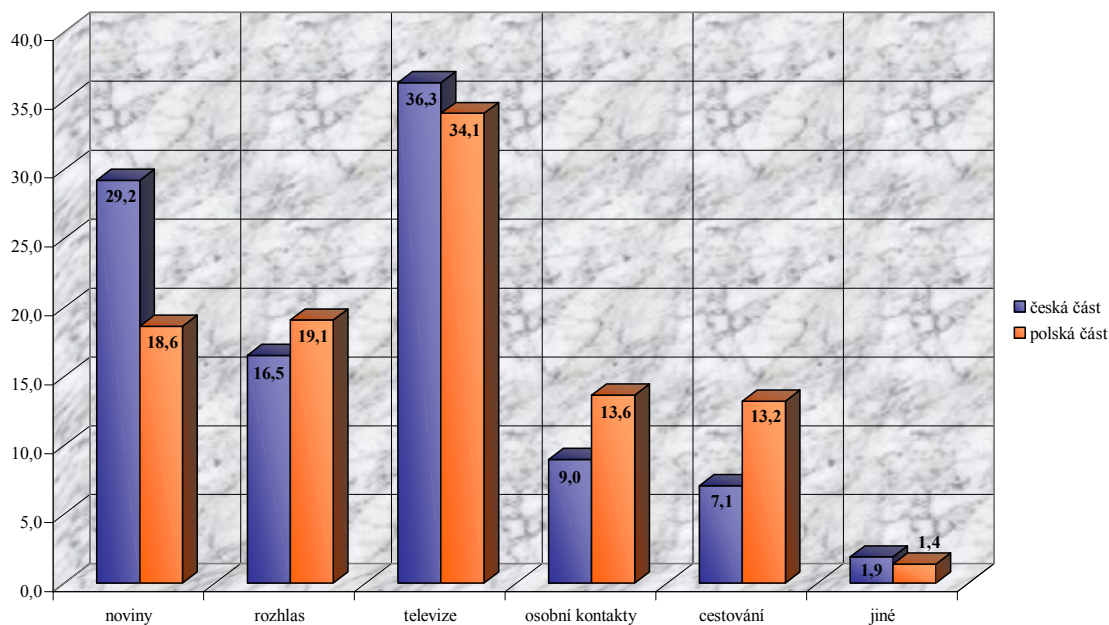
Z páté otázky vyplynulo, že Češi jsou ve shánění a sledování informací podstatně pasivnější než jejich severní sousedé. Téměř třetina respondentů na české straně uvedlo, že je dění v sousedním státě prakticky nezajímá, a také počet lidí, kteří se o dění velmi zajímají, je na české straně téměř o 11 procent nižší.

Graf 8: Zajímáte se o to, co se děje u Vašich nejbližších zahraničních sousedů ?

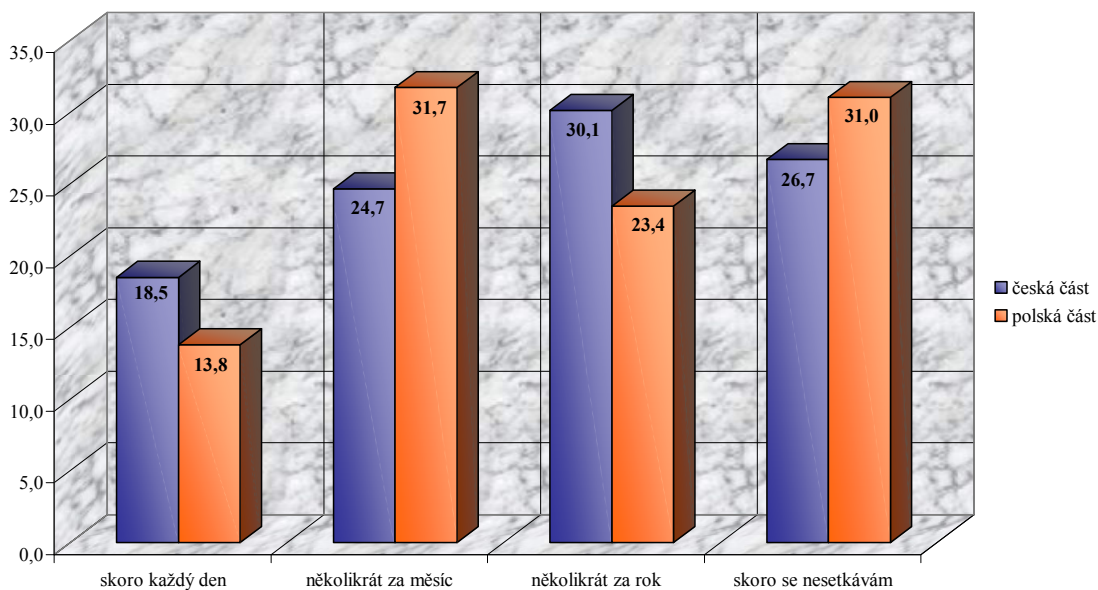
Lidé jsou o dění u sousedů informováni nejvíce z televize. Tuto možnost uvedla víc jak třetina (na obou stranách hranice) dotázaných. Na polské straně je druhým informačním zdrojem rozhlas, těsně před novinami. Na české straně jsou noviny na místě druhém, a to téměř s dvojnásobným náskokem před rozhlasem. Pasivní zdroje informací podstatně převažují nad aktivními.

Osobní kontakty a cestování je méně časté s tím, že aktivnější jsou Poláci (celkem 26,8 %). Jen velmi malá část (1,9 %) používá k vyhledávání informací internet, a to ještě pouze na české straně. Podíl tohoto média se však bude v budoucnu nepochybně zvyšovat.

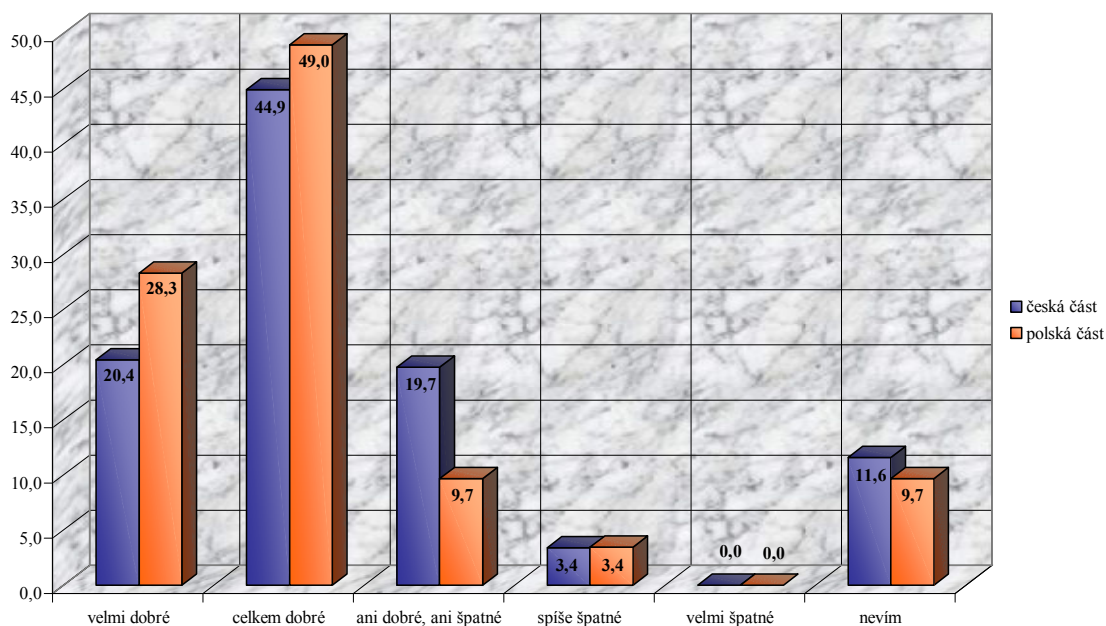
Graf 9: Z jakých zdrojů jste informován o dění v sousedním státě ?

Setkávání občanů na obou stranách hranice není nějak intenzivní. Většina lidí se setkává několikrát za měsíc nebo za rok. Skoro každý den se setkává s Poláky 18,5 % Čechů a 13,8 % Poláků s Čechy. Víc jak čtvrtina Čechů a skoro třetina Poláků se se svými sousedy skoro nesetkává.

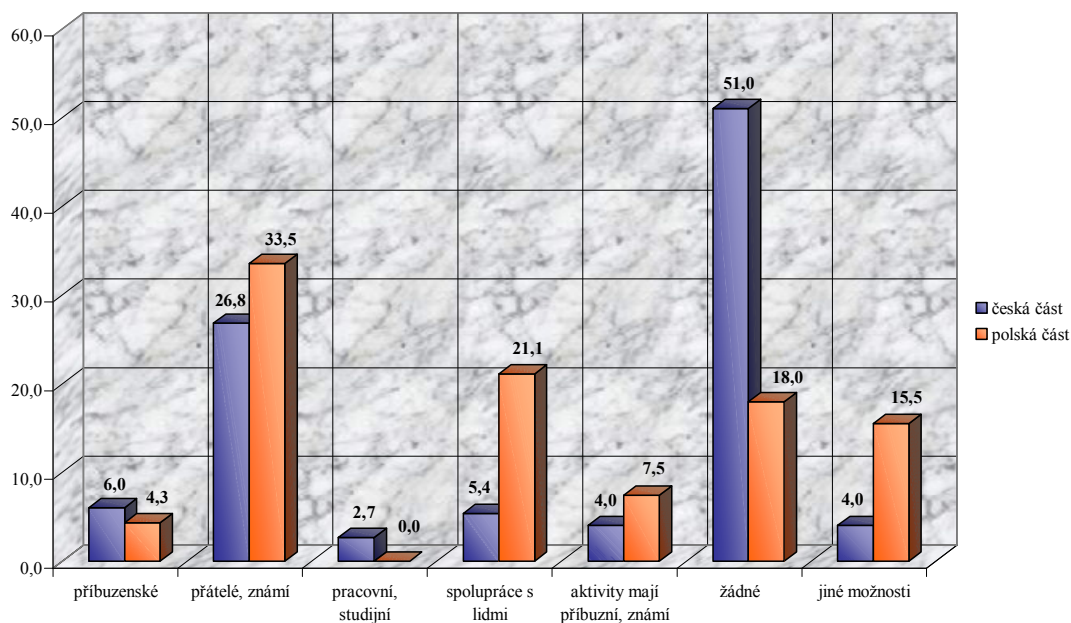
Graf 10: Jak často se setkáváte s Poláky / Čechy (ve smyslu komunikace) ?

Většina respondentů se shoduje v tom, že vztahy občanů jsou na obou stranách hranice velmi nebo celkem dobré. Za spíše špatné je považuje pouze 3,4 % Poláků i Čechů za velmi špatné nikdo. Zhruba desetina respondentů neumí vzájemné vztahy posoudit.

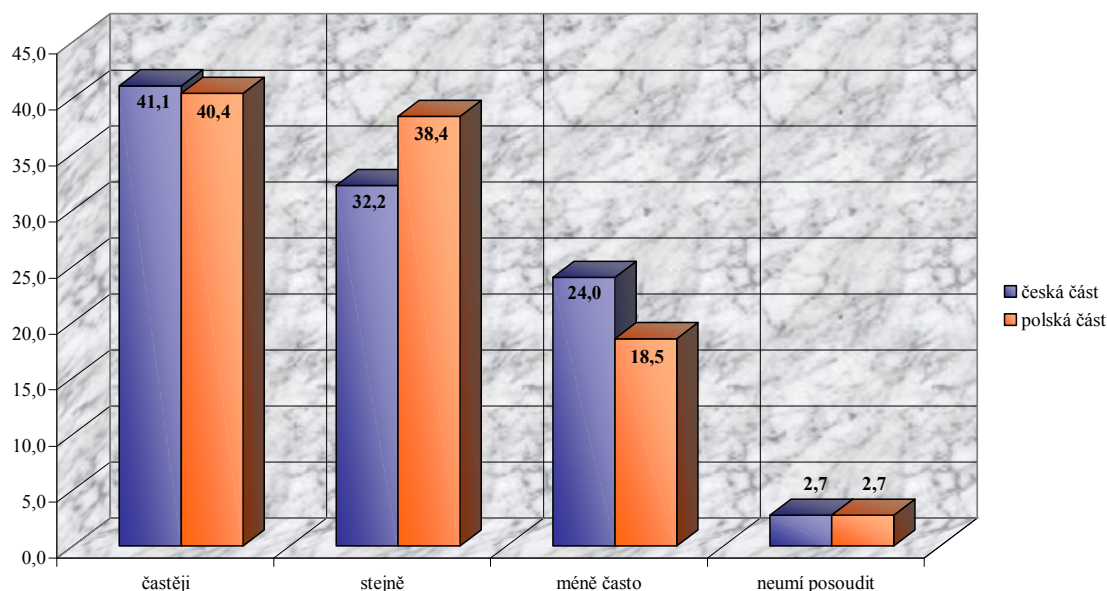
Graf 11: Jak lze podle Vás hodnotit současné česko-polské občanské vztahy.

Více než polovina Čechů uvedla, že nemá žádné vztahy ani kontakty v Polsku. To je výrazně více než u Poláků, kteří uvedli to samé pouze v 18 % případů. Poláci mnohem více uváděli, že spolupracují s lidmi na druhé straně hranice, a to ve 21,1 % případech, oproti 5,4 % Čechů. Vyrovnanější je situace, pokud jde o příbuzenské vztahy (6,0 % na české straně a 4,3 % na polské straně) a také pokud jde o přátelé a známé (28,6 % na české straně a 33,5 % na straně polské). 2,7 % Čechů také uvedlo, že v Polsku pracují nebo studují.

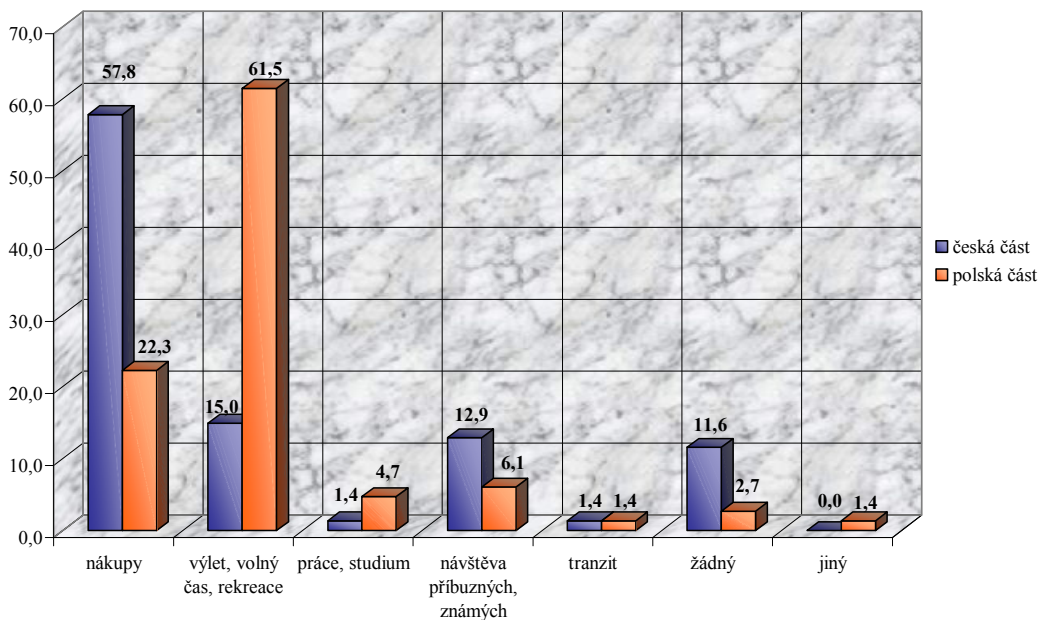
Graf 12: Jaké jsou Vaše kontakty a vztahy s lidmi v Polsku / Česku ?

40 % respondentů uvedlo, že jezdí do Polska / Česka častěji, než před rokem 1989, ale zároveň 24 % na české a 18,5 % na polské straně uvedlo, že navštěvují sousední zemi méně často.

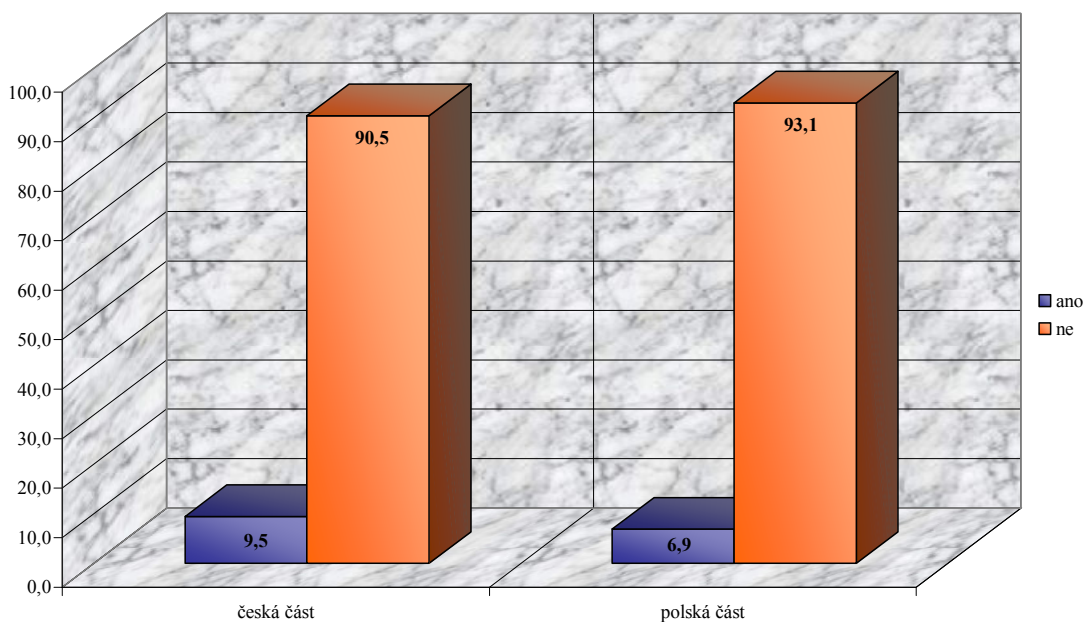
Graf 13: Ve srovnání se situací před rokem 1989 navštěvujete Polsko / Česko

U Čechů jsou suverénně nejčastějším důvodem návštěvy Polska nákupy, a to v 57,8 % případech. U Poláků to je 61,5 % případů, důvodem zde však nejsou nákupy, ale výlet, volný čas a rekreace. Souvisí to pravděpodobně s atraktivní oblastí Jeseníků na české straně, a to jak v létě, tak v zimě. Přesto jsou ale nákupy u Poláků významné (22,3 %) a také Češi (v 15 % případů) jezdí do Polska za rekreací a výlety. Za hlavní důvod své cesty považuje 12,9 % Čechů a 6,1 % Poláků návštěvu příbuzných či známých.

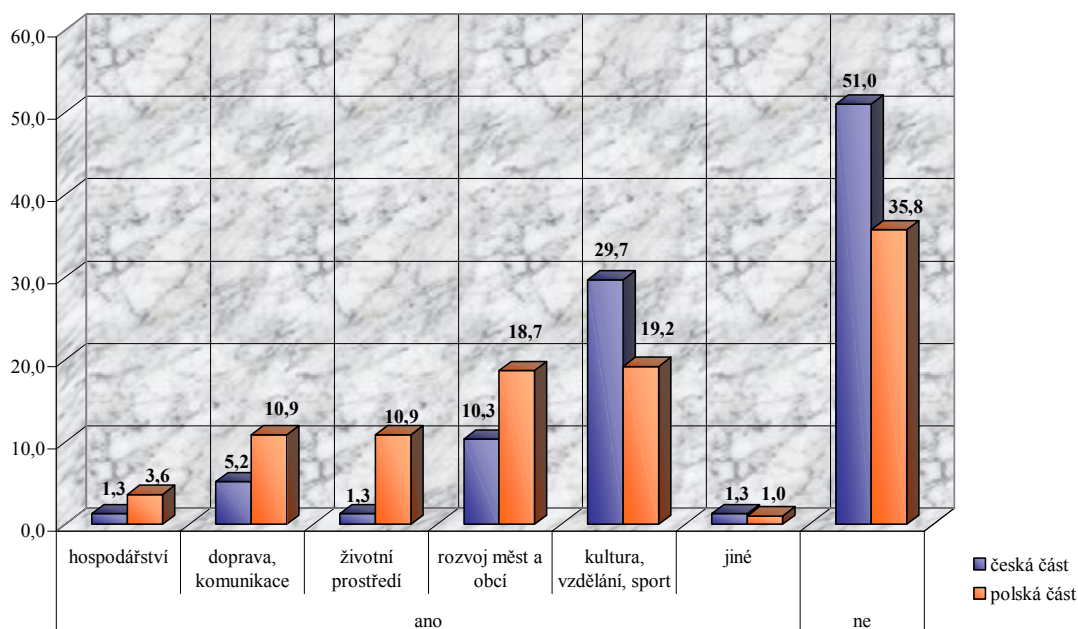
Graf 14: Který z následujících důvodů je z Vašich cest do Polska / Česka nejčastější

Z odpovědi na další uvedenou otázku vyplývá, že většina respondentů neshledává žádný problém, který by je od cest odrazoval. Mezi nejčastěji uváděné důvody, které odrazují obyvatele k cestě byly na polské straně uváděny především kvalita služeb, na české straně pak problémy dopravní.

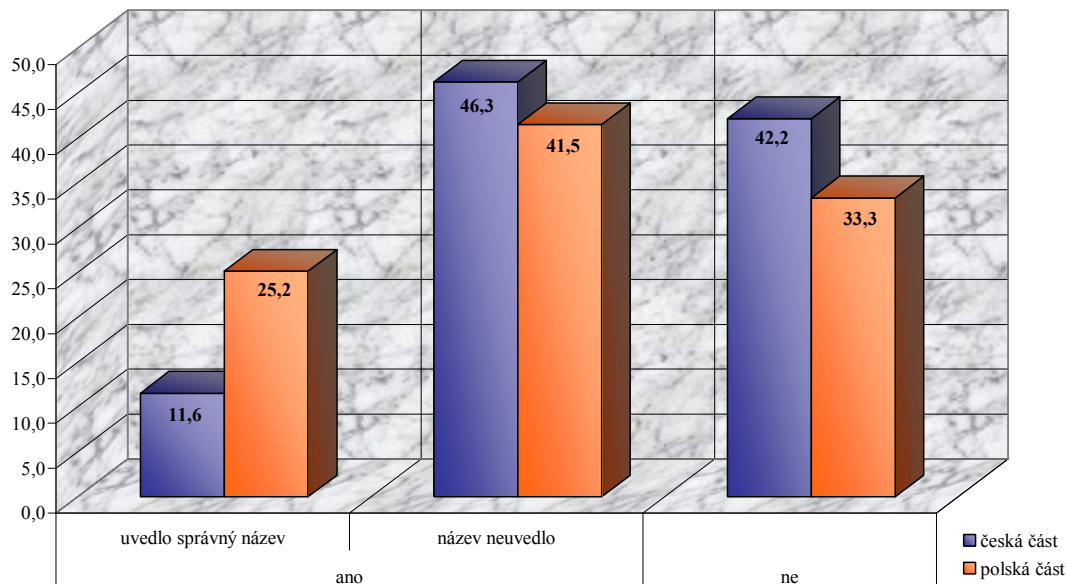
Graf 15: Jsou zde nějaké důvody, které Vás od cest do Polska / Česka odrazují ?

V této oblasti se naplno projevuje kvalita informovanosti o projektech, které existují na bázi přeshraniční spolupráce. Téměř 36 % Poláků uvedlo, že žádné takové projekty nezná, ale 51 % záporných odpovědí u Čechů je alarmující. Nejvíce lidé věděli o společných projektech v oblasti vzdělávání, kultury a sportu (29,7 % Čechů a 19,2 % Poláků). Poté už ale informovanost u Čechů klesá. Poláci také věděli o projektech rozvoje měst a obcí (18,7 %), v oblasti životního prostředí (10,9 %) a v oblasti dopravy a komunikace (také 10,9 %).

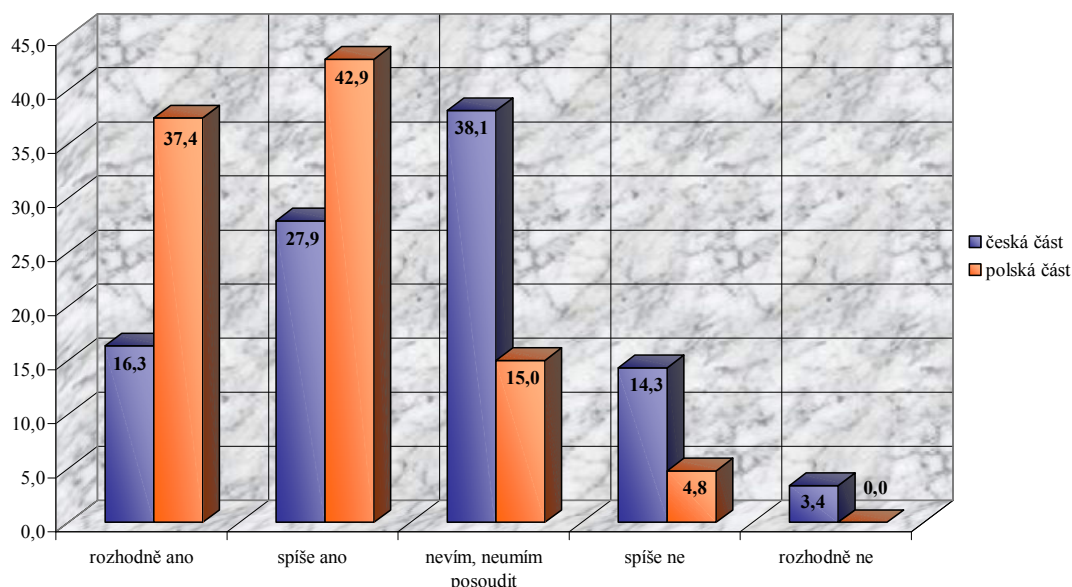
Graf 16: V současné době existuje řada akcí přeshraniční spolupráce. Víte o některých takových aktivitách a akcích ?

V otázce, kde měli respondenti uvést název euroregionu, jsou lépe informováni také Poláci. 42,2 % občanů na české straně a 33,3 % na polské straně uvedlo, že nevědí, zda žijí na území euroregionu. Druhá velká skupina (46,3 % na české straně a 41,5 % na polské straně) uvedla sice, že ví o tom, že žijí na území euroregionu, ale neuvedli název nebo jej uvedli chybně. Správný název euroregionu tedy uvedla čtvrtina Poláků a jen 11,6 % Čechů.

Graf 17: Víte o tom, že bydlíte na území jednoho z euroregionů a dokážete správně uvést jeho název ?

V otázce k rozvoji přeshraniční spolupráce vlivem vstupu obou zemí do Evropské unie jsou Poláci mnohem optimističtější než Češi. Odpověď „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“ uvedlo 77,3 % respondentů, na české straně to bylo pouze 44,2 % respondentů. Nejvíce z dotazovaných na české straně (38,1 %) uvedlo, že nedokáže danou situaci posoudit, což je mnohem více než u Poláků (15,0 %). Na polské straně se také nevyskytl jediný názor, který by prezentoval výrazně negativní stanovisko.

Graf 18: Přispěl podle Vás vstup obou zemí do EU k rozvoji přeshraniční spolupráce ?

Šetření ukázalo určité rozdíly na obou stranách hranice. Jsou to jednak rozdíly historické a rozdíly v sídelní struktuře, ze kterých vyplývá vztah k obci, ochota se přestěhovat, podmínky k životu a chápání toho, zda je obec příhraniční či nikoliv. Rozdíly jsou také v tom, jak jsou obyvatelé informováni o dění v sousedním státě a to jak z hlediska kvantity (do jaké míry je dění v sousedním státě zajímavé), tak z hlediska kvality (neboli z jakých zdrojů informace nejčastěji získávají). Zde je největší rozdíl u tištěných informací. V otázkách setkávání a vztahů se sousedy nejsou rozdíly nějak markantní – pohybují se nejčastěji do 10 %, a to i v otázce, která srovnává cesty nyní se situací před rokem 1989. Velké rozdíly už panují v tom, jaký je cíl těchto cest, a víc jak 90 % dotázaných uvedlo, že je od těchto cest také nic neodrazuje. V otázkách přeshraniční spolupráce, respektive dotazy na její institucionální podobu a existenci konkrétních projektů můžeme opět sledovat poměrně značné rozdíly. Poláci jsou v těchto otázkách mnohem lépe informováni a také mnohem více vidí praktické pokroky, které tato spolupráce přináší. Jejich znalosti jsou větší než na české straně, a to s poměrně výrazným odstupem. To se pak projevilo v závěrečné otázce, kdy je pro Poláky vstup do EU jednoznačným přínosem, kdyžto Češi s výraznou podporou váhají nebo neumí situaci posoudit.

8. ZÁVĚR

Plocha území euroregionu Praděd se od počátku založení za bezmála 10 let existence neustále zvětšuje s tím, jak postupně přistupují k této smlouvě další a další obce. Je pravda, že některé z tohoto svazku i vystoupily, ale celkově je tendence vzrůstající. I tento fakt ukazuje na to, že potřeba stýkat se se svými sousedy a spolupracovat na různých projektech ve prospěch popisovaného území (zvláště pak, když jsou vidět konkrétní výsledky) je velká a neustále vzrůstá. Také zkušenosti, které obce a různé instituce (žadatelé) mají, se zvětšují, a to se projevuje v úspěšnosti schvalování, respektive se z tohoto nelehkého procesu vypracování projektu a podání žádosti stává čím dál běžnější věc. Právě finanční stránka věci je to nejkonkrétnější a nejvíce viditelné, protože na financích stojí všechny projekty. Ty navíc kromě obecného přínosu podporují aktivitu obyvatel území, jelikož částka, kterou mohou získat, nikdy nepokrývá 100 % potřebných nákladů. Dalším přínosem je poznávání a komunikace se sousedy. Právě to umožňuje, chápat státní hranici jako příležitost a ne jako nepřekonatelnou překážku a bariéru, jak tomu bylo před rokem 1989. Umožňuje chápat společnou spolupráci a poznání jako prostředek ke zlepšení života občanů na obou stranách hranice, které jsou znevýhodněny svou okrajovou polohou. Aby mohla tato spolupráce fungovat, byly vytvořeny institucionální mechanismy rozdělování finančních prostředků a vytvořeny fondy, ze kterých je možné tuto pomoc čerpat. A toto se evidentně daří.

I přes pozitivní vývoj v oblasti euroregionální spolupráce se oblast potýká s některými dlouhodobými problémy, jejichž řešení bude vyžadovat ještě dlouhý čas. Hlavním problémem je nedostatek pracovních příležitostí a s tím související slabá ekonomická síla zdejšího regionu. Také dochází k úbytku obyvatelstva ať už z důvodu menší porodnosti nebo emigrace (vystěhování). Věková struktura obyvatelstva je zatím poměrně příznivá, ale stoupá počet lidí ve vyšším věku a také mladí lidé hledají své uplatnění mimo tuto oblast, což by mohl být do budoucna problém. Také přírodní podmínky skýtají určité nevýhody na straně jedné, ale i pozitiva na druhé straně. Mezi negativa můžeme počítat vysoké hory společně s CHKO, které brání většímu rozvoji průmyslu stejně jako zemědělská krajina v Polsku a na Osoblažsku, kde v minulosti pracovalo velké množství lidí, kteří teď mnohem hůře hledají uplatnění. Právě Jeseníky však poskytují zároveň obrovský potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, ale i další oblasti mohou do budoucna přinést ekonomický užitek a příležitosti pro aktivní lidi.

Co se týče samotného euroregionu jako instituce bude zřejmě potřeba zlepšit komunikaci s občany a prezentaci jednotlivých projektů tak, aby lidé byli lépe seznámeni s činností euroregionu a s příležitostmi, které existence této instituce přináší. A to o mnoho více na straně české než v Polsku, kde mají občané mnohem větší přehled o akcích euroregionu. Také více vědí, za jakým účelem tato instituce vznikla, a přikládají větší význam její samotné existenci i vstupu jejich země do Evropské unie, který považují za jednoznačný přínos oproti české straně.

V novém programovém období let 2007 – 2013 se z uvedených programů stává hlavní program strukturálních fondů, tzv. Cíl 3 Politiky soudržnosti Evropské unie, nazvaný Evropská územní spolupráce. Ten přímo navazuje na předchozí aktivity a má také podobnou strukturu. Jde především o podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální územní spolupráce. Hlavní oblasti rozvoje zůstávají. Patří sem posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik, dále podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu a důležitá je také podpora spolupráce místních společenství. Neméně potřebná je i technická pomoc, což je čtvrtá oblast. Globálním cílem Programu je podpora socioekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel.

9. SUMMARY

Euroregion Praded is a voluntary association of towns and villages in the region of Bruntal and Jeseník on the Czech side and in the south part of Silesia on the Polish side. The name of the association is derived from the tallest mountain of the region. The main purpose of the association on the both sides of the border is cooperation on projects of various nature, as well as both countries inhabitants meetings and their getting to know each other. Their main interest is reciprocal help and removal or lessening of barriers, which the border presented in the past. The result is not only a mutual communication and an improvement of conditions in various aspects of life but also removing disadvantages coming from the position on the country periphery. The area of the Euroregion has varied natural conditions from fertile agricultural lowlands to relatively high mountains that allow for development of tourism in summer as well as in winter. The presence of CHKO Jeseníky plays an important role.

Programs for support of local development are funded apart from others also by European funds but at first they were funded by Phare CBC. The implemented projects helped significantly to develop cooperation between people and institutions in the peripheral region. This program is closely followed by Intereg IIIA, which is divided into functional priorities and measures. Projects of non-investment character play an important role with proven effect abroad. The new program period will mainly consider fulfilling the target of European regional cooperation, which is a part of EU politics. The cooperation will be realized through The Operational program for 2007 – 2013. The main objective is support of social and economical development of the Czech and Polish border by strengthening its competition ability and by propagation of citizens' partnership.

An interesting part of these theses is an empirical research, which targeted people's perception of euroregional reality. From the research it is obvious that the Poles are better informed about the importance and meaning of partnership between municipalities on both sides of border. Despite the differences we can conclude that this kind of partnership is favourable for both sides. It brings concrete results in many areas of human activities and it shows that the border does not have to be a barrier but an opportunity.

10. POUŽITÁ LITERATURA, PRAMENY A ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- ARNOLD-PALUSSIÈRE, M.: *Die grenzüberschreitende regionale Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Raumordnung*. Hannover: ARL, 1983, 393 s.
- BLECHA, M., BENSCH, M.: *Hodnocení proměn na česko-polském pohraničí v letech 1990 – 2001*. In: Vstup České republiky a Polska do EU z pohledu euroregionů na česko-polském příhraničí. Slezská universita a Opolská universita, Opava, 2002, s. 21 – 25
- BÖHM, H.: *Možnosti euroregionů na polsko-české hranici*. In: Šlask Opolski a Opawski w kierunku standardów europejskich. Wykorzystywanie wspólnych szans. Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Opolski, Opava, 2002, s. 23-29
- DOKOUPIL, J.: *Teoretické přístupy k problematice pohraničí s aplikací v česko – bavorském prostoru*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 1, 2000, Praha, s. 10-18
- HALÁS, M.: *Cezhraničné väzby, cezhraničná spolupráca*, Bratislava: Universita Komenského, 2005, 152 s
- HAMPL, M.: *Pohraniční regiony České republiky: současné tendence rozvojové diferenciacie*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 3, 2000, Praha, s. 241-254
- HAVRLANT, M.: *Euroregiony v příhraničí Moravskoslezského kraje, problémy a bariéry v regionálním rozvoji*. In: Wahla, A., Lednický, V., Janečková, V. (Eds.): Euroregionální přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001, s. 21-30
- HOUŽVIČKA, V.: *Sudetoněmecká otázka v názorech a postojích obyvatel českého pohraničí*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, 38 s
- CHROMÝ, P.: *Historickogeografické aspekty vymezení pohraničí jako součást geografické analýzy*. Geografie – sborník České geografické společnosti, vol. 1, 2000, Praha, s. 63-76
- JERÁBEK, M.: *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování*. Praha: Academia, 2004, 296 s
- KADEŘÁBKOVÁ, J.: *Historické aspekty přeshraniční spolupráce v ČR*. In: sborník Euroregiony, státní správa a samospráva, Praha: VŠE v Praze, 2005, str. 25.
- KÁRA, J.: *Regionální rozvoj a regionální politika české republiky v evropském kontextu. Výzkumná zpráva*. Praha: Geografický ústav AV ČR, 1993, 160 s.
- KASTNER, Q.: *Osídlování českého pohraničí od května 1945*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, 68 s
- KOZÁKOVÁ, M.: *Multimediální prezentace regionálního členění reliéfu ČR*. Diplomová práce. Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta UP, Olomouc, 2003
- KRAJÍČEK, L.: *Studie rozvoje česko-polského pohraničí*. In: Proměny středoevropského prostoru-příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj, č. 1. ÚÚR, 2005, Brno, s. 25-30
- KÚHNL, K., PAVLÍK, Z.: *Selected features of internal migration in Czechoslovakia, 1950 – 1978*. AUC – Geographia, XVI, 2, UK, Praha, 1981, s. 3-24.
- MAIER, J.: *Postavení pohraničních oblastí v regionálním rozvoji České republiky*. Geografie – Sborník ČGS, č. 1, ČGS, 2000, s. 104-106.

MILERSKI, O.: Česko-polská spolupráce příhraničních regionů v integrující se Evropě. In: Víturka, M., Vystoupil, J. (eds.): VI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 2003, s. 117-125 .

MALINOVSKÝ, J.: *Silné a slabé stránky rozvoje příhraničních regionů*. In: Hlaváček, A., Vystoupil, J.: (Eds.): 111. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, 2000, s. 55-62

MORAVEC, D., VOTÝPKA, J.: *Klimatická regionalizace České republiky*. Praha: Karolinum, 1998, 87 s.

QUITT, E.: *Klimatické oblasti Československa*. Studia Geographica 16, GÚ ČSAV, Brno 1971

SEGER, M., BELUSZKY, P.: *Bruchlinie Eisener Vorhang. Regionalentwicklung im östereichisch-ungarischen Grenzraum*. Wien: Bohlau Verlag, 1993, 303 s.

SIKOROVÁ, M.: *Dosídlování pohraničí a jeho důsledky v migračních vztazích 60. až 80. let*. Diplomová práce. Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta MU, Brno, 1999

TOUŠEK, V. a kol.: *Potenciální zaměření přeshraniční spolupráce s polskými a slovenskými regiony s důrazem na nové plánovací období EU 2007 – 2013*. Brno – Olomouc: Universita Palackého v Olomouci, 2007, 126 s

VLČEK, V. a kol.: *Zeměpisný lexikon ČSSR – Vodní toky a nádrže*. Praha: Academia, 1984

Euroregion Praděd – Euroregion Pradziad, Český statistický úřad, Krajská reprezentace Olomouc a Ostrava, 2005

Euroregiony na česko-polské hranici, Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, 2003

Ekonomická revitalizace euroregionu Praděd, Euroregion Praděd a Agentura pro regionální rozvoj, 2005

stránky Povodí Odry <http://www.povodiodry.cz/fr_prehrady.html>, 22. listopadu 2006

Česká zemědělská univerzita v Praze, agronomická fakulta, katedra obecné produkce rostlinné a agrometeorologie < <http://max.af.czu.cz/kab/natural/text.htm>>, 22. listopadu 2006

stránky programu INTERREG IIIA,

Programový dokument (tzv. Community Initiative Programme, CIP),

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000212.doc>>, 23. ledna 2007

< <http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000236.pdf>>, 27. března 2007

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/000077.xls>>, 20. listopadu 2006

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000149.xls>>, 20. listopadu 2006

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000159.xls>>, 20. listopadu 2006

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000158.xls>>, 20. listopadu 2006

<<http://www.interreg3a.cz/res/data/001/000194.xls>>, 20. listopadu 2006

Ministerstvo vnitra ČR

<<http://www.mvcr.cz/doprava/prechody/polsko.html>>, 12. března 2007

<<http://www.mvcr.cz/doprava/prechody/polskomp.html>>, 12. března 2007

<<http://www.mvcr.cz/doprava/prechody/polskots.html>>, 12. března 2007

Euroregion Praděd

<http://www.europreded.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=500082&id_org=500082&id_ktg=1426&p1=4426>, 27. března 2007

<http://www.europreded.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=500082&id_org=500082&id=1026&p1=3526>, 9. listopadu 2006, upraveno

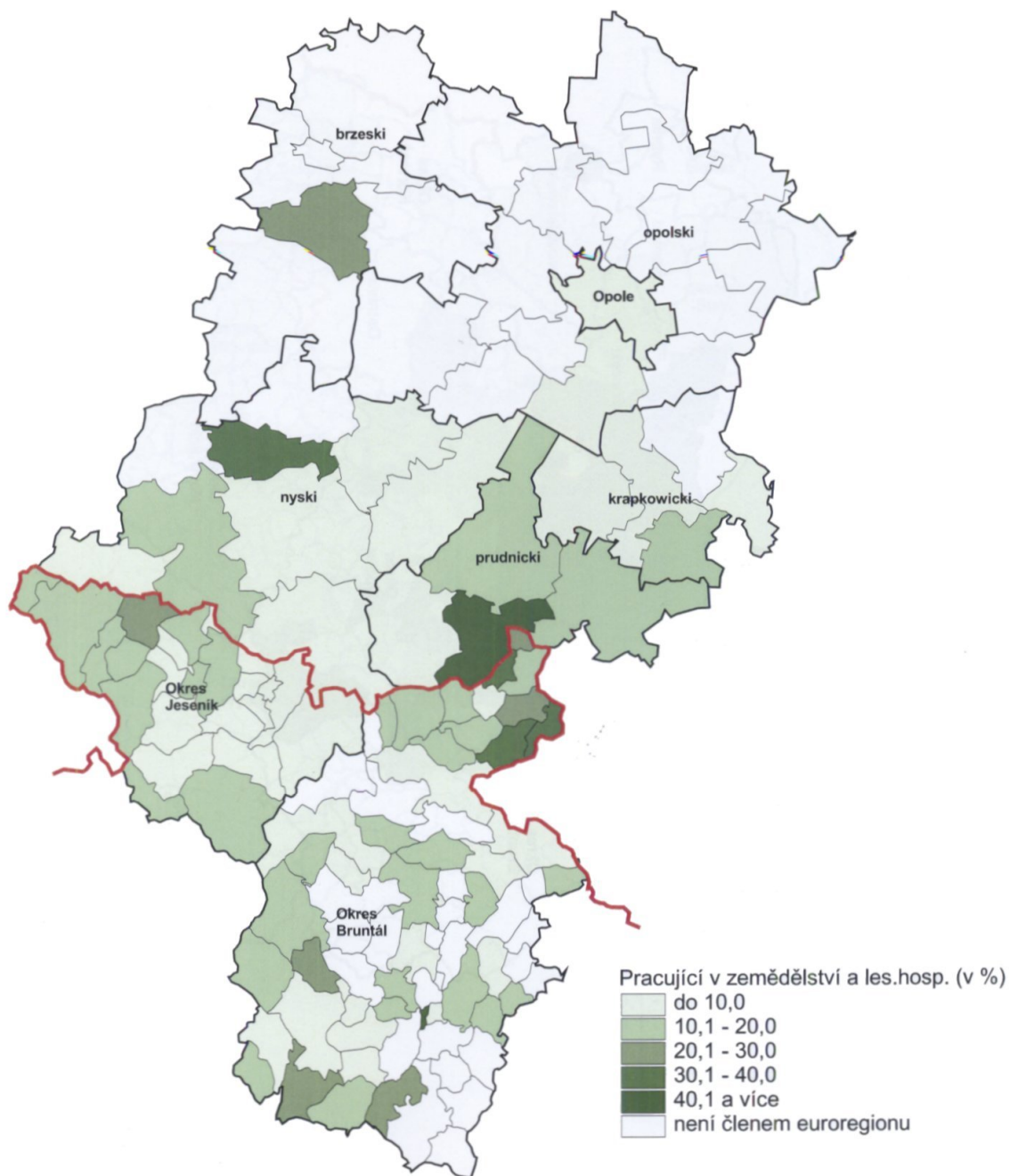
<http://www.europreded.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=500082&id_org=500082&id=4805&p1=3826>, 20. prosince 2006

<http://www.europreded.cz/vismo/osnova.asp?u=500082&id_org=500082&id_osnovy=1026&p1=4026>, 20. prosince 2006

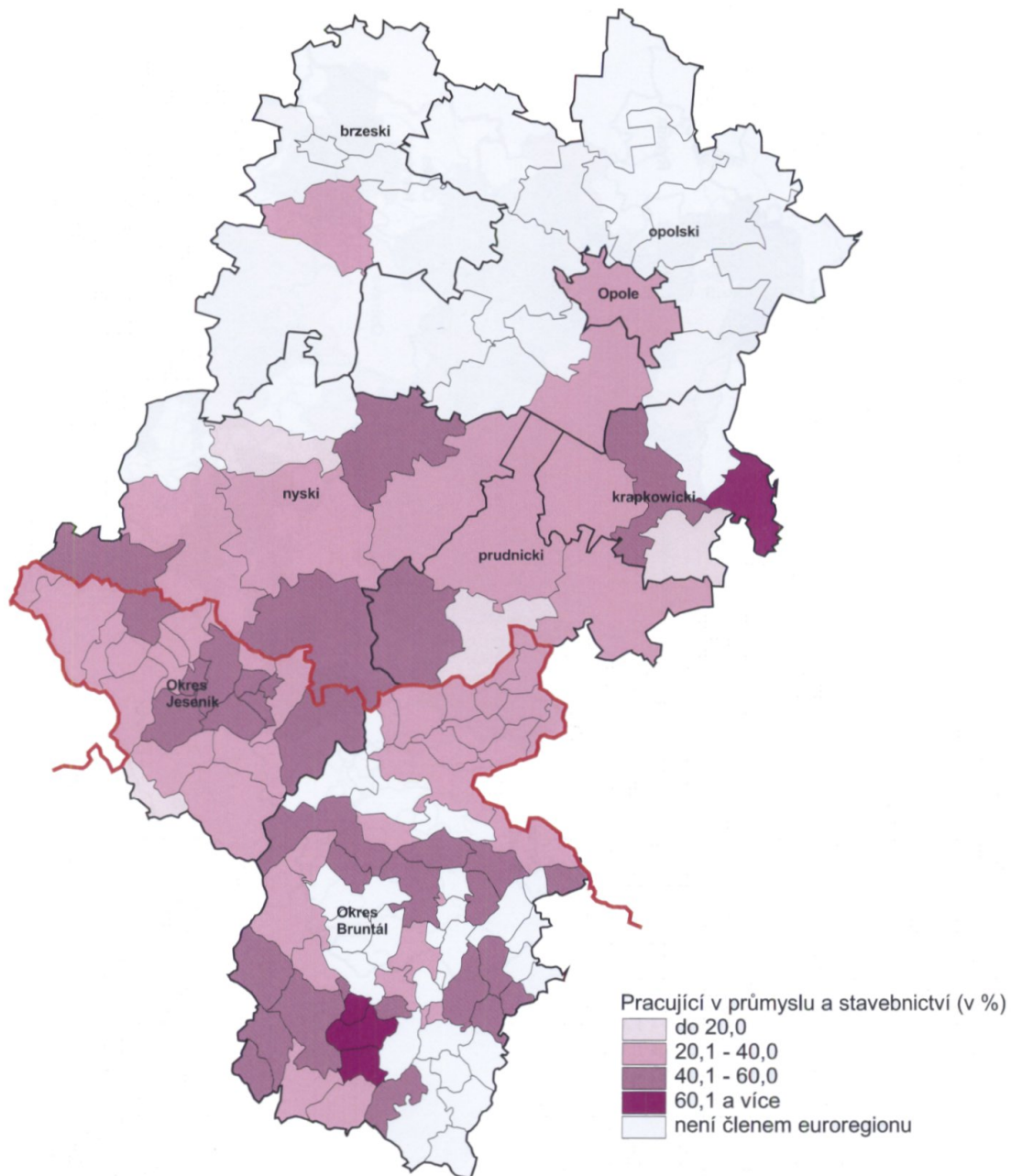
Český statistický úřad, <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7114-05>>, 20. dubna 2006

PŘÍLOHY

Příloha 1: Podíl pracujících v zemědělství a lesním hospodářství z pracujících celkem v roce 2002

Příloha 2: Podíl pracujících v průmyslu a stavebnictví z pracujících celkem v roce 2002

příloha 3: Hraniční přechody Česká republika – Polsko v euroregionu Praděd

železniční hraniční přechody	rozsah dopravy	
Mikulovice – Glucholazy	OS, N	
Jindřichov ve Slezsku – Glucholazy	OS, N	
druh dopravy: OS – osobní, N – nákladní vlaky		
silniční hraniční přechody	rozsah dopravy	provozní doba
Krnov – Pietrowice	P,C,M,OA,B,N1	nepřetržitá
Osoblaha – Pomorzowiczki	P,C,M,OA	nepřetržitá
Bartultovice – Trzebina	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá
Zlaté Hory – Konradów	P,C,M,OA,B,N1	nepřetržitá
Mikulovice – Glucholazy	P,C,M,OA,B,N2	nepřetržitá
Bílý Potok – Paczków	P,C,M,OA,B,N3	nepřetržitá
Druhy dopravy: P – pěší, C – cyklisté, M – motocykly, OA – osobní automobily, B – autobusy, N – nákladní doprava, N1 – nákladní vozidla evidovaná v ČR a PR do užitečné hmotnosti 3,5 t (s výjimkou přeprav nebezpečných nákladů), N2 – nákladní vozidla do 3,5 t evidovaná v ČR v okresech Bruntál, Šumperk a Jeseník a v PR ve Vojevodství Opole, N3 – do 12 t celkové hmotnosti evidovaná v ČR a PR		
přechody určené výhradně pro malý pohraniční styk	rozsah dopravy	provozní doba
Úvalno – Branice	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Chomýž – Chomiaza	P, C	denně (6–22 hod.)
Velké Kunětice – Slawniowice	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Vidnava – Kalków	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Bernartice – Dziewietlice	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Bílá Voda – Złoty Stok	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Travná – Lutynia	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Linhartovy – Lenarcice	P, C, M do 50 ccm, ZT	denně (6–22 hod.)
Rusín – Gadzowice	P, C, M do 50 ccm	denně (6–22 hod.)
Druhy dopravy: P – pěší, C – cyklisté, M – motocykly, OA – osobní automobily, ZT – zemědělská vozidla.		
turistické stezky	provozní doba	
Zlaté Hory (Biskupská Kupa) – Jarnoltówek (Biskupia Kopa)	1.4.–30.9. (8–20 hod.)	
Vidnava– Kalków	celoročně (6–20 hod.)	
Travná – Lutynia	celoročně (6–20 hod.)	
Černý Kout – Ladek Zdrój	1.4.–30.9. (8–20 hod.)	
Uhelná – Nowy Gieraltów	1.4.–30.9. (8–20 hod.)	
Druhy dopravy: P – pěší, C – cyklisté, L – lyžaři, voz. – uživatelé ekologických invalidních vozíků		

Příloha 4: Projekty dotované v rámci programu PHARE CBC na území euroregionu Praděd (česká strana)

2003		
název projektu	žadatel	výše grantu (EUR)
Grave Meeting of Citizens of Partner's Municipalities Vidnava–Skoroszyce	Vidnava – obec	4 023
Vlčice's Year	Vlčice – obec	2 831
Sportiv and Cultural Activities of Seniors	Jeseník – domov – penzion pro důchodce	5 059
Enlargement of Co-operation in Programme Offer for Visitors from Poland	Vlastivědné muzeum Jesenicka	4 756
Minig Sights	Klub přátel Zlatých Hor	3 150
Days of Euroregion Praděd	Vrbno pod Pradědem – město	14 178
Golden Days 2005	Zlaté Hory – město	9 388
Partner's Activities of Schools Krnov and Zespół Szkół zawodowych N° 1, Prudnik	SOŠ a SOU Krnov	3 960
We travel, learn and come to know common History and Culture in Euroregion Praděd	Třemešná – obec	4 592
Krnov's Music Feast – IV. Year	Krnov – město	10 000
Invitation to Bruntal Region	Muzeum Bruntál	8 311
CBC Javorník–Paczkow–Otmóchow–Klodzko–Ladek Zdroj	Městské kulturní středisko Javorník	15 808
	celkem	86 056
2002		
Meeting of Friends	Klub přátel Zlatých Hor	2 745
Reconstruction of the Road N° III/4573 Javorník–Bernartice	Bernartice – obec	9 298
Reconstruction of the Road N° III/4531 Bílá Voda–Bílý Potok	Bílá Voda – obec	9 298
Tourist Guidebook of Municipality Lipová–lázně and its Surrounding	Lipová – lázně – obec	14 000
Girl's Volleyball Euro–League "Praděd II"	Zlaté Hory – ZŠ	10 500
TV Praděd	Vrbno pod Pradědem – město	11 273
Sport and Recreation under Vysokou Horou	Vrbno pod Pradědem – město	12 150
Reconstruction of the Road N° II/454	Zlaté Hory – město	9 298
Welcome, Polish Friends	Bruntál – město	3 014
Ople in Bruntál	Bruntál – město	19 064
	celkem	100 640

2001		
Kamarádi bez hranic	Mateřská škola Vrbno pod Pradědem	4 275
Dovybavení úseku – Javorník – hraniční přechod Lutynia – Travná	Město Javorník	1 196
Den letní zábavy v Euroregionu Praděd – Jeseník a Nysa	Město Jeseník	6 015
Sociologický průzkum potřeb obyvatel Krnovska a Gminy Prudnik	Město Krnov	11 900
Čtrnáctideník "Zpravodajství bez hranic: polsko-české informační listy"	Město Krnov	9 000
Propagace nových produktů cestovního ruchu Krnovského mikroregionu, Prudnického Powiatu a Gminy Glubczyce	Město Krnov	6 600
Dny Euroregionu Praděd – Vrbenské slavnosti 2004	Město Vrbno pod Pradědem	16 392
Zlaté dny – historická bitva	Město Zlaté Hory	6 930
Mezinárodní festival dětí sjednocené Evropy– Osoblažsko	Obec Dívčí Hrad	6 016
České a polské firmy do Evropy společně	Okresní hospodářská komora Jeseník	3 615
Rekreační vodní plochy euroregionu – společná prezentace a setkání	Sdružení obcí Slezská Harta	10 090
Dívčí volejbalová Euroliga "Praděd"	Základní škola Zlaté Hory	7 097
	celkem	89 136

2000		
Česko – polská kulturní spolupráce	Městská kulturní zařízení Jeseník	4 571
Dny Euroregionu Praděd	Město Vrbno pod Pradědem	10 862
Multimediální prezentace severní části euroregionu Praděd a česko-polské letní slavnosti	Obec Bílá Voda	14 961
Poznej svého souseda – přeshraniční aktivity dětí a mládeže	Město Jeseník	12 712
Revitalizace náměstí Hrdinů	Město Jeseník	64 407
Studie informačního a orientačního systému pro Mikroregion Jesenicko	Mikroregion Jesenicko	10 715
Tanec jako most ke kultuře a vzájemnému poznávání	Střední průmyslová škola, Bruntál	11 616
Volejbalové turnaje "O zlaté trenýrky" a "O putovní sako"	Základní škola Zlaté Hory	2 060
	celkem	131 904

Příloha 5: Projekty dotované v rámci programu PHARE CBC na území euroregionu Praděd (polská strana)

2003		
žadatel	název projektu	výše grantu (EUR)
Gmina Głuchołazy	Górniczne Tradycje - turystyczna promocja głuchołasko - zlatohorskiego zagłębia złota	6 390
Stowarzyszenie Rozwoju Dorzecza Osobłogi	Rzeki i Potoki Dorzecza Osobłogi	3 563
Zespół Szkolno -Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Szybowicach	Podróżujemy, uczymy się, poznajemy wspólną historię i kulturę pogranicza polsko -czeskiego z Euroregionem Pradziad	3 375
Ośrodek Kultury i Rekreacji w Grodkowie	Polsko-Czeskie Konfrontacje Muzyczne Muzyczna Jesień 2005	4 290
Gimnazjum nr.1 w Ozimku	Spotkajmy się-nie bądźmy sobie obcy	3 999
Ochotnicza Straż Pożarna w Pakostawicach	Międzynarodowy obóz szkoleniowy drużyn pożarniczych -Z Pradziadem przeciw żywiołom	4 987
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie	Multiplikatorzy w edukacji regionalnej	6 263
Gmina Głogówek	Dni Euroregionu Pradziad – Głogóweckie Dni Partnerstwa	7 800
PTTK O/Prudnik	Rajd Rodzinny – Prudnik 2005	4 692
Gmina Strzeleczy	Trasy Rowerowe Euroregionu Pradziad -Gmina Strzeleczy	8 906
Ośrodek Kultury i Rekreacji w Grodkowie	Pisanki, kroszonki – Jarmark polsko-czeskiej tradycji wielkanocnej	4 060
Gmina Otmuchów	Dni Kultury Polsko -Czeskiej Otmuchów 2005	13 005
Krapkowickie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego i Promocji	Przewodnik Turystyczny. Powiat Krapkowicki -Lipove Lazne i okolice	21 111
celkem		92 441

2002		
żadatel	název projektu	výše grantu (EUR)
Gmina Nysa	Europo! I my jestešmy tutaj -Nysa	19 321
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy GIM 2	Euroliga Piłki Siatkowej Dziewcząt Pradziad II	9 752
Gmina Ozimek	Rozwój turystyki w Gminie Ozimek	12 330
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 w Prudniku	Z Pradziadem przez Opolszczyznę i Krnovsko	1 954
Gmina Zdieszowice	Rowerem bliżej naszego dziedzictwa II etap	11 456
Powiat Nyski	Rowerem po pograniczu nysko - jesenickim	20 800
Gmina Głogówek	Ludzie wokół Pradziada	6 253
Gmina Olszanka	Partnerstwo dla wspólnej Europy. Olszanka - Česka Ves	1 526
Gmina Korfantów	Informacja Turystyczna Gminy Korfantów - folder promujący Gminę Korfantów wraz z prezent. multimed. o Gminie Korfantów i mieście Frydland	9 300
celkem		92 692

2001		
žadatel	název projektu	výše grantu (EUR)
Przedszkole Publiczne Nr 4 w Głogówku	Przyjaciele bez granic - Kamraci bez hranic	1 350
Urząd Miejski w Nysie	Czas letnich zabaw w Euroregionie Pradziad - Nysa	10 686
Urząd Miejski w Paczkowie	"Szukaj mnie w Paczkowie" - odkrywanie starych atrakcji turystycznych w gminie Paczków	4 492
Stowarzyszenie Rozwoju Dorzecza Osobłogi z/s w Prudniku	"Zamki i pałace Euroregionu Pradziad"	8 384
Urząd Miejski w Prudniku	Publikacja dwutygodnika "Wiadomości bez granic. Polsko - Czeski Kurier Informacyjny"	7 688
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "GIM2"	Euroliga Piłki Siatkowej Dziewcząt "Pradziad"	6 880
Urząd Miasta Opola	"Pradziad - kraina wielu możliwości"	16 575
Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie	Paczkowski Festiwal Filmowy - spotkania z kinem czeskim	3 790
Urząd Gminy Strzeleczych	Międzynarodowy Plener Malarski 2004	6 657
PTTK O/Prudnik	XXV Jubileuszowy Pieszy Rajd Maluchów Chocim'2004	5 058
Urząd Miejski w Prudniku	VII Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko - Czeskiego Prudnik'2004	6 063
Urząd Miejski w Głuchołazach	Tradycje i perspektywy rozwoju turystyki na pograniczu polsko - czeskim w rejonie Głuchołaz i Zlanych Hor	6 375
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Prudniku	II Międzynarodowy Turniej Siatkówki Oldbojów Miast Partnerskich	2 112
Urząd Miejski w Otmuchowie	"Lato Kwiatów z Pradziadem" Otmuchów 2004	10 742
Urząd Miejski w Zdzeszowicach	"Rowerem bliżej naszego dziedzictwa"	6 000
Urząd Gminy Prószków	"Małe Targi Przedsiębiorstw"	4 722
Starostwo Powiatowe w Nysie	Legendy i mity pogranicza nysko - jesenickiego w drewnie malowane	8 408
Ochotnicza Straż Pożarna w Przechodzie	Międzynarodowy Turniej Piłki Wodnej	5 712
celkem		121 694

2000		
żadatel	název projektu	výše grantu (EUR)
Młodzieżowy Dom Kultury w Opolu	"Tacy sami przez taniec"	28 779
Stowarzyszenie Promocji Śląska Opolskiego "Profil" z/s w Opolu	Turystyka Królestwa Pradziada	16 719
Gmina Otmuchów	XXXI Lato Kwiatów z Pradziadem. Otmuchów 2003	22 461
Stowarzyszenie Rozwoju Dorzecza Osobłogi z/s w Prudniku	Rowerem po Dorzeczu Osobłogi i Okolicach	16 959
Gmina Prudnik	VIII Targi Przedsiębiorczości i Rzemiosła INTER - REGION Prudnik 2003	6 740
Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Korfantowie	Młodzi Sportowcy Ambasadorami Wspólnej Europy	3 752
PTTK Prudnik	XXIV Rajd Malucha	5 270
Gmina Prudnik	VI Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko - czeskiego	4 545
Gmina Korfantów	Europa Bez Granic - spotkanie przedstawicieli Miast Friedlandzkich	3 978
Gmina Nysa	Lato w Euroregionie Pradziad	21 837
Gminny Ośrodek Kultury w Prószkowie	Dni Prószkowa z Euroregionem Pradziad	4 318
Gmina Lubrza	Warsztaty Plastyczne	6 633
Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Głogówku	Plenery Pogranicza II	6 246
Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Pakosławicach	Międzynarodowy Turniej Piłkarski oraz Bieg Przełajowy "Sport ponad granicami"	3 114
Gmina Głuchołazy	"Zapraszamy, Zveme Vas" - informacja turystyczna regionu Gór Opawskich i Zlatohorske vrchoviny	4 943
Gmina Prószków	Ścieżka przyrodniczo - dydaktyczna w rezerwacie przyrody Staw Nowokuźnicki	3 893
Miejski Klub Sportowy "GIM 2" w Nysie	"Sport nie zna granic"	3 543
Ochotnicza Straż Pożarna w Pakosławicach	Ponadgraniczna współpraca w rozwoju technik przeciw pożarowych sposobem na podniesienie sprawności bojowej	3 000
Agroturystyczne Stowarzyszenie Ziemi Nyskiej z/s w Skorochowie	Internetowy Przewodnik Ziemi Nyskiej	3 465
celkem		170 195

Příloha 6: Seznam projektů doporučených k financování v rámci Fondu mikroprojektů: I. – V. kolo

Číslo projektu	Název projektu	Název žadatele	Výše grantu v Kč
206	Lidé kolem Pradědu	Město Vrbno pod Pradědem	128 070
207	Dny Euroregionu Praděd – Vrbenské slavnosti 2006	Město Vrbno pod Pradědem	574 752
219	Městské slavnosti Zlaté dny 2006 – rekonstrukce historické bitvy	Město Zlaté Hory	398 250
211	Intercup Písečná 2006	TJ Písečná	240 375
239	II. ročník mezinárodního festivalu dětí sjednocené Evropy – Osoblažsko	Obec Dívčí Hrad	93 921
208	5 setkání	Obec Úvalno	169 000
210	Společnou cestou k rozvoji Euroregionu Praděd	Euroregion Praděd	217 725
212	Mezinárodní vědecká konference Pohyb a Zdraví	Tenisový klub o.s.	393 000
215	Česko – polská tvůrčí dílna a koncerty "Hudba v kostelích"	Městská kulturní zařízení Jeseník	104 000
204	Česko – polský kulturní most	Kulturní společnost Krnovsko	350 400
213	Dny česko – polské kultury a sportu v České Vsi	Obec Česká Ves	74 812
205	IV. ročník mezinárodního turnaje v kopané žáků do 15 let	Obec Mikulovice	112 500
209	Hornoslezské slavnosti – Krnov 2006	Město Krnov	155 000
214	Mezinárodní turnaj v kopané starších žáků, Lipová – lázně 2006	Obec Lipová – lázně	100 779
celkem			3 112 585

Číslo projektu	Název projektu	Název žadatele	Výše grantu v Kč
440	Virtuální muzeum země krnovsko – hlubčické	Město Krnov	112 500
441	Linhartovské kulturní léto 2006	Město Albrechtice	300 000
455	II. slavnostní setkání občanů partnerských obcí Vidnava – Velká Kraš – Skoroszycze	Obec Vidnava	102 500
443	Naučme se dovednostem v oboru	SOU a OU Rýmařov	141 825
445	Záchranáři – výměna zkušeností a soutěže	Město Horní Benešov	60 080
446	Dny obce Mikulovice 2006	Obec Mikulovice	205 125
447	Proměny mikroregionu Mikulovice – Glucholazy v průběhu 20. století	ZŠ Mikulovice	204 375
448	Otevřená hranice – spolupráce škol Mikulovice – Glucholazy	ZŠ Mikulovice	291 300
449	Dny Javornicka 2006 – příhraniční spolupráce Javornicko	Městské kulturní středisko Javorník	236 250
450	Dožínky 2006	Obec Bělá pod Pradědem	112 500
451	I. dětská olympiáda – zimní část	Sdružení měst a obcí Jesenicka	233 000
539	Konec prázdnin (ozvěny Metalové tvrže 2006)	Městská kulturní zařízení Jeseník	66 500
555	Společná česko-polská cvičení hasičských sborů v Rychlebských horách	Obec Bílá Voda	345 000
celkem			2 410 955

Číslo projektu	Název projektu	Název žadatele	Výše grantu v Kč
518	Krnovské hudební slavnosti 2006 – hudba bez hranic	Město Krnov	325 000
520	Děti bez hranic	MŠ Krnov	63 000
521	Měsíc tenisu – Vrbno 2006	Město Vrbno pod Pradědem	220 000
522	Za poznáním do Zlatých Hor	Město Zlaté Hory	177 637
523	Propagace Zlaté Hory	Město Zlaté Hory	343 500
524	Mezinárodní setkání členů IPA – Jeseník	International Police Association	315 300
525	Rescueland 2006	Sportovní klub Rallye Rejvív	329 425
526	140. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů	Obec Skorošice	74 812
527	Dětský vlak do Nysy – děti dětem	Mikroregion Jesenicko	100 500
528	Mezinár.konference "Podpora využívání alternativních zdrojů energie pro výrobu el. energie, tepla a teplé užitkové vody"	Město Jeseník	143 000
529	Alternativní energie v dopravě s využitím vody v česko – polském příhraničí	Mikroregion Jesenicko	101 000
530	Vlakem za poznáním partnerského města Nysy, jeho tradic a folklóru, při příležitosti Svato Jakubské poutě dne 23.7.2006	Město Jeseník	180 000
532	Prezentace Mikroregionu Žulovsko	Svazek obcí mikroregionu Žulovsko	488 190
535	S Pradědem přes Krnovsko a Opolsko	ZŠ Krnov	71 000
celkem			2 932 364

Číslo projektu	Název projektu	Název žadatele	Výše grantu v Kč
660	Společnými aktivitami prohlubujeme naše přátelství	SK při Gymnáziu ve Vrbně pod Pradědem	121 458
661	Lesní slavnost k záchraně hradu Kobrštejn (aneb Údolím Lapků z Drakova až k mechovým jezírkům skřítků Gilla)	Přátelé Vrbenska	108 000
662	Představujeme Euroregion Praděd	Euroregion Praděd–česká část Vrbno pod Pradědem	422 960
663	Festival krnovsko – hlubčické kultury	Městské informační a kulturní středisko Krnov	186 500
664	Výlety v mikroregionu Krnovsko a v polském příhraničí	Městské informační a kulturní středisko Krnov	190 000
665	Mezinárodní výtvarný plenér – Život Krnova pohledem zvenčí	Město Krnov	206 000
666	Stylový tradiční česko – polský vánoční jarmark s kulturním programem	Městské informační a kulturní středisko Krnov	305 500
667	Co nás spojuje? Srovnání regionálního rozvoje měst Uničov a Ledziny	Základní škola Uničov	315 870
669	Integrovaný informační systém	Soužití 2005, o.p.s.Mikulovice	432 750
670	Kultura na hranici – přeshraniční spolupráce Základních uměleckých škol	Město Zlaté Hory	121 500
671	750. let od založení obce Velká Kraš	Obec Velká Kraš	375 243
672	Česko – polské dny obce Vápenná	Obec Vápenná	372 600
673	740. výročí založení obce Stará Červená Voda	Obec Stará Červená Voda	213 750
674	Česko – polská prezentace obce Vápenná	Obec Vápenná	430 142
676	7. závod Moravské ligy v bikrosu a veřejný závod BMX a MTB na bikrosové dráze	Bikrosklub Jeseník	117 513
677	IPA – Mezinárodní den dětí	Územní skupina IPA č. 220 Město Albrechtice	250 000
678	Halový fotbalový turnaj starších žáků partnerských měst, Jeseník 2006	Město Jeseník	143 250
679	Poslední kilometr sezóny 2006	Občanské sdružení Šerák Jeseník	148 275
680	Jeseník se baví 2006	Městská kulturní zařízení Jeseník	190 875
681	Mezinárodní tenisový turnaj 2006	Tenisový klub Jeseník	133 237
682	VI. Ročník šachového turnaje "Memoriál Oldřicha Grimma"	Obec Česká Ves	114 000
683	Česko – polský festival historického šermu	Šermířský spolek Jeseník	285 975
684	Česko – polské dny hasičské spolupráce spojené s oslavami 130. výročí založení spolku hasičů v Bernarticích	Obec Bernartice	388 778
685	Mezinárodní soutěž dobrovolných hasičů v hasičském sportu	Město Jeseník	168 000
686	J.A.Komenský by měl radost – aneb česko – polský školní rok	SOŠ a SOU strojírenské a stavební Jeseník	273 536
687	Mezinárodní fotbalový turnaj benjamínků, Jeseník 2007	TJ Jeseník	304 200
690	60. výročí založení tělovýchovné jednoty SPARTAK	TJ Spartak Mikulovice	114 000
700	Workshop "Les pro 3. tisíciletí"	Město Rýmařov	62 268
701	Česko – polská škola folklóru	Folklorní soubor Trnka Jeseník	300 000
702	Konference Možnosti turistiky našeho regionu a Studie o cyklostezkách	Město Krnov	260 000
703	Lord Cup 2006	TJ Jiskra Rýmařov	101 700
706	Mosty Česko – polské dny, Uničov 2006	Město Uničov	161 250
celkem			7 319 130

Číslo projektu	Název projektu	Název žadatele	Výše grantu v Kč
794	Podpora příhraniční církevní turistiky	Město Krnov	71 000
797	Dny Euroregionu Praděd – Vrbenské slavnosti 2007	Město Vrbno pod Pradědem	353 800
799	Mezinárodní hasičské závody s nácvikem zařazení jednotek SDH do IZS	Obec Přesečná	136 200
793	Lyžování bez hranic	Mateřská škola Krnov	80 000
791	Městské slavnosti Břidličná	Město Břidličná	168 700
798	III. slavnostní setkání partnerských obcí Vidnava – Skoroszyce	Město Vidnava	112 500
NÁHRADNÍ PROJEKTY			
795	Krnovské hudební slavnosti 2007	Město Krnov	218 000
801	Linhartovské kulturní léto 2007	Město Město Albrechtice	275 000
804	Získejme širší rozhled	Soukromá SOŠ Prima Rýmařov	69 450
805	Poznejme se, sousedi	Obec Úvalno	139 000
803	Spojení tancem	Středisko volného času Rýmařov	122 500
806	Česko – polské školy na vodě a kole	SOŠ a SOU stroja stav. Jeseník	164 200
802	Výměna zkušeností v oblasti turistiky s gminou Rudniki	Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Moštěnka	200 450
796	V. ročník mezinárodního turnaje v kopané žáků do 15–ti let	Obec Mikulovice u Jeseníku	107 400
celkem			1 296 000

Příloha 7: Projekty programu Interreg III A týkající se zájmového území euroregionu Praděd (česká část)

číslo projektu	název projektu	název žadatele	dotace EU (v Kč)	poznámka
1.1: Podpora infrastruktury přeshraničního významu				
CZ 04.4.85/1.1.CZ.1/0248	Rekonstrukce místní komunikace, otevření hraničního přechodu Rusín – Gadzowice	Obec Rusín	3 000 000	náhradní
1.2: Infrastruktura zaměřená na ochranu ŽP a na prevenci povodní				
CZ.04.4.85/1.2.CZ.1/0081	Splašková kanalizace Krnov – Kostelec	Město Krnov	38 326 000	
CZ 04.4.85/1.2.CZ.1/0362	Speciální požární technika pro zásahy při povodních na česko – polské hranici	Moravskoslezský kraj	6 386 250	
1.3: Zajištění infrastruktury na podporu podnikání a cestovního ruchu				
CZ.04.4.85/1.3.CZ.1./0027	Cyklostezky městem	Město Vrbno pod Pradědem	8 683 133	
CZ.04.4.85/1.3.CZ.1/0066	Rozhledna na Borůvkově hoře	Město Javorník	6 260 000	
CZ.04.4.85/1.3.CZ.1/0080	Muzeum Johanna Schrotha – multifunkční středisko Lipová – lázně	Obec Lipová - lázně	7 235 450	
CZ 04.4.85/1.3.CZ.1/0329	Rekonstrukce hlavních přístupových komunikací a parkovacích ploch k objektům turistického ruchu ve městě Jeseník	Město Jeseník	9 245 217	
2.1: Rozvoj cestovního ruchu				
CZ 04.4.85/2.1.CZ.1/0396	Propagace mikroregionu Zlatohorsko	Mikroregion Zlatohorsko	950 958	
2.2: Podpora iniciativ místních komunit (Fond mikroprojektů)				
CZ.04.4.85/2.2..03.1	Projekt na prostředky mikroprojektů v regionu Praděd	Euroregion Praděd	16 561 034	
2.3: Rozvoj a podpora přeshraničních organizačních struktur a sítí				
CZ.04.4.85/2.3.CZ.1/0058	Administrace fondu mikroprojektů v regionu Praděd	Euroregion Praděd	2 385 352	
CZ 04.4.85/2.3.CZ.1/0351	Záchranná služba bez hranic	Územní středisko záchranné služby Moravskoslezského kraje	3 940 350	náhradní
		celkem	102 973 744	

Projekty programu Interreg III A týkající se zájmového území euroregionu Praděd (polská část)

číslo projektu	název projektu	název žadatele	dotace EU (v Kč*)	poznámka
1.1: Podpora infrastruktury přeshraničního významu				
CZ.04.4.85/1.1.PL.1/0124	Przebudowa drogi wojew. Nr 411 od granicy państwa do miejscowości Głucholazy	Województwo Opolskie	52 175 360	
2.1: Rozvoj cestovního ruchu				
CZ.04.4.85/2.1.PL.1/0583	Nyské opevnění - přeshraniční kulturní dědictví	Obec Nysa – Městský úřad v Nyse	1 793 681	
CZ.04.4.85/2.1.PL.1/0569	Propagace turistických cílů v nysko-jesenickém pohraničí	Okresní úřad v Nyse	760 725	
CZ.04.4.85/2.1.PL.1/0579	Dinopark a pavilon Lovců mamutů – propagace přeshraničního turistického produktu	Obec Ozimek	869 400	
CZ.04.4.85/2.1.PL.1/0573	Společná účast na sportovních akcích pořádaných Obecním centrem sportu a rekreace v Paczkowie	Obec Paczków	718 559	
CZ.04.4.85/2.1.PL.1/0600	Polsko-český festival kultury, sportu a cestovního ruchu jako propagace spolupráce a integrace obyvatel Jeseníků a města Kluczbork	Obec Kluczbork	806 151	náhradní
2.2: Podpora iniciativ místních komunit (Fond mikroprojektů)				
CZ.04.4.85/2.2.PL.1/0131	Fundusz Małych Projektów w Euroregionie Pradziad	Sdružení polských obcí EP	15 642 361	
2.3: Rozvoj a podpora přeshraničních organizačních struktur a sítí				
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0156	Współpraca pomiędzy uczelniami PO w Opolu i VSB-TU w Ostrawie w zakresie trwałości materiałów i konstrukcji budowlanych	Opolská polytechnika	5 806 991	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0128	Współpraca PO i UT w Ostrawie w zakresie racjonalnego wykorzystania energii	Opolská polytechnika	1 358 438	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0591	Spolupráce Opolské polytechniky a Palackého Univerzity v Olomouci v oblasti zkoumání tělesného pohybu a rovnováhy na základě moderních diagnostických metod procesu řízení pohybu a analýzy biosignálů	Opolská polytechnika	1 171 118	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0582	Vytvoření polsko-české sítě spolupráce pro realizaci sociologického výzkumu: Regionální identita a ztotožnění se s regionem obyvatel polsko-českého pohraničí	Opolská univerzita	706 388	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0598	Polsko-česká sportovní spolupráce Opole – Olomouc	Město Opole	1 083 272	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0590	Výzkum aktivity radiocesia na území polsko-českého pohraničí	Opolská univerzita	581 078	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0581	Polsko – české partnerství pro ekonomické oživení obcí	Sdružení obcí Opolského Slezska	856 852	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0566	Zřízení centra pro výzkum biodiverzity	Opolská univerzita	718 639	
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0596	Vědecká spolupráce v oblasti klinické psychologie	Opolská univerzita	638 524	s připomínkami
CZ.04.4.85/2.3.PL.1/0588	Vědecký výzkum subjektivity a tolerance lokálních společenství v polsko-českém pohraničí	Opolská univerzita	1 032 413	s připomínkami
celkem			86 719 948	

* hodnoty jsou přepočteny dle [průměrného kurzu](#) české koruny a polského zlotého za období let 2004 – 2006, kdy program probíhal; zdroj ČNB

ČESKO-POLSKÉ POHRANIČÍ: DOTAZNÍK

Vážená paní, vážený pane,

dovolte, abychom Vám předložili pár otázek týkající se česko-polského pohraničí. Výzkum provádí Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Výzkum je anonymní.

Kontaktní osoba: Dr. Zdeněk Szczyrba, e-mail: szczyrba@prfnw.upol.cz, tel: 775 772 316

Místo bydliště respondenta:

Tazatel:

Datum:

1. Jak dlouho bydlíte v této obci?

- 1 - stále (tj. od narození a bez přerušení)
- 2 - od narození, ale s přestávkami (bydlel/a jsem také jinde)
- 3 - přistěhoval/a jsem

2. Řekl byste, že obec (město), ve které bydlíte, je pohraničí?

- 1 – ano, souhlasím zcela
- 2 – souhlasím zčásti
- 3 – ne, nesouhlasím

3. Jak hodnotíte místo Vašeho bydliště?

Jsem tady doma, znám to tu	1	2	3	4
Mám zde rodinné zázemí, přátele, známé	1	2	3	4
Mám tu práci	1	2	3	4
Líbí se mi tady, je tu hezká krajina	1	2	3	4

velmi důležité - 1 poměrně důležité - 2 málo důležité - 3 zcela nedůležité - 4

4. Uvažujete o tom, že byste se z obce Vašeho současného bydliště odstěhoval?

- 1 – ano, brzy
- 2 – ano, výhledově
- 3 – zatím nevím
- 4 - ne

5. Zajímáte se o to, co se děje u vašich nejbližších zahraničních sousedů?

- 1 – ano, velmi
- 2 – ano, jen částečně
- 3 – prakticky mne to nezajímá

6. Z jakých zdrojů jste informován o dění v sousedním státě?

- 1 – noviny
- 2 – rozhlas
- 3 – televize
- 4 – osobní kontakty
- 5 – cestování
- 6 – jiné

7. Jak často se setkáváte s Poláky (ve smyslu komunikace)?

- 1 – skoro každý den
- 2 – několikrát za měsíc
- 3 – několikrát za rok
- 4 – skoro se nesetkávám

8. Jak podle Vás lze ohodnotit současné česko-polské občanské vztahy? Jsou:

- 1 – velmi dobré
- 2 – celkem dobré
- 3 – ani dobré, ani špatné
- 4 – spíše špatné
- 5 – velmi špatné
- 6 – nevím

9. Jaké jsou Vaše kontakty a vztahy s lidmi v Polsku? ... více možností

- 1 – příbuzenské
- 2 - přátelé nebo známí
- 3 – pracuji, studuji tam
- 4 – spolupracuji s Poláky
- 5 – aktivity mají příbuzní či známí
- 6 – jiné možnosti

10. Ve srovnání se situací před rokem 1989 navštěvujete Polsko:

- 1 – častěji
- 2 – stejně
- 3 – méně často

11. Který z následujících důvodů Vašich cest do Polska je nejčastější:

- 1 – nákupy
- 2 – volný čas, výlet, rekreace
- 3 – práce, studium
- 4 – návštěva přátel, příbuzných
- 5 – tranzit (cíl cesty jinde)
- 6 – jiný-jaký

12. Jsou zde nějaké důvody, které Vás od cest do Polska odrazují? 1 – ano 2 – ne
Pokud jsou takové důvody, uveďte prosím, které?

13. V současné době existuje řada akcí přeshraniční spolupráce s Polskem. Víte o některých takových aktivitách a akcích? 1 – ano 2 – ne

Pokud ano, uveďte v jakém oboru (lze uvést více možností):

1 – hospodářství 2 – doprava, komunikace 3 – životní prostředí a ochrana přírody
4 – rozvoj měst a obcí 5 – kultura, sport, vzdělávání 6 – jiné:

14. Víte o tom, že bydlíte na území jednoho z česko-polských euroregionů? 1 – ano 2 – ne
Dokážete správně uvést název tohoto euroregionu?

15. Přispěl podle Vás nedávný vstup Česka a Polska do Evropské unie k rozvoji česko-polských přeshraničních kontaktů a spolupráce?

1 – rozhodně ano 2 – spíše ano 3 – nevím, neumím posoudit 4 – spíše ne 5 – rozhodně ne

Děkuji za rozhovor.

Základní údaje o respondentovi:

16. Pohlaví: 1 – muž 2 – žena

17. Věk: 15-19 20-29 30-39 40-49 50-59 60+

18. Vzdělání: 1 – ZŠ 2 – SŠ bez maturity 3 – SŠ s maturitou 4 – VŠ

19. Kategorie povolání:

1 - dělník 2 - zaměstnanec 3 - úředník 4 - vedoucí pracovník
5 - podnikatel 6 - student 7 - žena v domácnosti či na MD
8 - důchodce 9 - nezaměstnaný

20. Odvětví zaměstnání:

1 – zemědělství 2 – průmysl 3 – stavebnictví 4 – obchod a služby
5 - doprava a spoje 6 – veřejné služby 7 – ostatní činnosti